

[Ragnhild Andersen.]

de 5 kommuner om værkstedsskoler i Hjørring amt og ganske konkret om en værkstedsskole i Hals kommune, vil blive imødekømt? Og hvad med de øvrige forslag fra arbejdsmarkedskommissionen og fra arbejdsløshedsudvalget? Jeg savner stadig svar herpå.

Den kommunistiske gruppe anser det ikke for tilstrækkeligt, at der fra tid til anden fremsiges velvalgte ord om forståelse af de unges problem. Det er meget godt, at denne forståelse er der, og det kan være meget godt, at den kommer til udtryk i statsministerens nytårstale, i arbejdsministerens taler og i andre højtærede ministres taler, men efter vor opfattelse må der mere til. Der er brug for en række praktiske og gavnlige foranstaltninger, hvis de unge virkelig skal sikres adgang både til uddannelse og beskæftigelse, foranstaltninger, som passende kunne placeres i denne lov, der jo kaldes lov til imødegåelse af ungdomsarbejdsløshed.

Da der ikke er blevet taget hensyn til nogen af de forslag, der er kommet frem fra forskelligt hold, kan min gruppe ikke stemme for lovforslaget; vi vil stemme imod, at revisionen af denne lov udskydes, idet vi ønsker, at den skal fyldes med virkelige foranstaltninger til gavn for ungdommen.

Justitsministeren (Hans Hækkerup): Den højtærede arbejdsminister er i dag forhindret i at være til stede, men jeg skal henlede den højtærede ministers opmærksomhed på de betragtninger, det ærede medlem har fremsat.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslaget

vedtoges med 99 stemmer mod 4.

Formanden: Lovforslaget vil nu blive tilstillet statsministeren.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til indenrigsministeren af Thisted Knudsen, Erik Eriksen, Jørgen Jørgensen (Ullerup) og Poul Sørensen. („I en udtalelse til den socialdemokratiske provins-

presse den 19. december f. å. har indenrigsministeren bl. a. udtalt, at flere amtsråd ved at træffe beslutning om ændring af visse kommuners ligningsforhold imod en flertalsindstilling har anvendt loven om den kommunale beskatning imod dens hensigt og herunder opfordret de pågældende kommuner til at henvende sig til indenrigsministeriet herom.

Vil ministeren bekræfte, at han har fremsat en sådan udtalelse, og da med hvilken saglig begrundelse?").

Ordføreren for forespørgerne (Thisted Knudsen): I en udtalelse bl. a. til Midtsjællands Social-Demokrat for den 19. december sidste år fremsatte den højtærede indenrigsminister nogle bemærkninger om amtsrådenes stillingtagen til ligningsforholdet i sognekommunerne. På foranledning af bladene udtalte ministeren bl. a. følgende: — jeg anmoder om formandens tilladelse til at citere —:

„Vi har spurgt indenrigsminister Søren Olesen, om der fra ministeriet kan skrives ind imod en urimelig udnyttelse af bestemmelsen om, at amtsrådet skal godkende ændringer i ligningsforholdet.“

Ministeren svarer:

„Indenrigsministeriet har modtaget enkelte klager fra sogneråd, der finder amtsrådets afgørelse urimelig. I ministeriet vil vi nu nærmere undersøge disse klager. Hvis der er flere sogneråd, der finder grund til indsigelse, synes jeg, de bør skrive til indenrigsministeriet og give os så mange oplysninger som muligt om forholdene.“

Bladet spørger videre:

„Har indenrigsministeriet da mulighed for at omstøde amtsrådets afgørelse?“

Ministeren svarer:

„Nej, ikke efter den gældende lov. Men adskillige tilfælde kunne tyde på, at loven af amtsrådene benyttes på en måde, der næppe har været dens hensigt. Meningen har vel været at hindre et sognerådsflertal i at foretage en urimelig forhøjelse af ejendomsskatterne. Men nu benyttes loven til at gennemtvinge en nedsættelse af ejensomsskatterne og dermed en forhøjelse af de personlige skatter.“

Og så indrømmer ministeren, at en kommunes struktur kan være af en sådan

[Thisted Knudsen.]

karakter, at det ikke kan være rimeligt at opretholde det hidtidige ligningsforhold, men føjer så til:

„men adskillige af de afgørelser, der træffes af amtsrådene i denne tid, forekommer rent umiddelbart mere politisk end sagligt præget.“

Bladet slutter for egen regning:

„I indenrigsministerens udtalelse ligger altså en klar opfordring til at indsende klager fra sognerådflertal, der finder amtsrådenes afgørelser urimelige.“

Bladets overskrift lyder endog:

„Indenrigsministeren beder om klager fra sogneråd over amtsrådene.“

Jeg erkender dog, at herfor kan ministeren ikke være ansvarlig.

Når det konservative folkeparti og venstre har ønsket en nærmere redegørelse fra ministeren om disse udtalelser, skyldes det, at udtalelserne ikke alene har vakt forbløffelse i kommunale kredse, men også fremkaldt uro i visse kommuner hos mange, der har fået den opfattelse, at amtsrådene har foretaget sig noget, der ikke er strengt lovligt, og disse udtalelser fremsættes på et tidspunkt, hvor ikke alle amtsrådene endnu har truffet afgørelse om ligningsforholdet.

Under disse omstændigheder, med denne halvkvædede vise, har vi ønsket at skabe klarhed over ministerens stilling; vi har derfor tilladt os at spørge, hvorvidt ministeren har fremsat udtalelser af den beskaffenhed, og i bekræftende fald med hvilken saglig beføjelse og begrundelse.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Fastsættelsen af ligningsforholdet i sognekommunerne plejer at ske uden at fremkalde nogen større offentlig debat, men for 4 og 8 år siden begyndte spørgsmålet at vække en vis interesse i den offentlige politiske diskussion.

For 8 år siden blev der her i tinget stillet et spørgsmål til den daværende indenrigsminister om amtsrådenes beføjelser med hensyn til fastsættelsen af ligningsforholdet,

og for 4 år siden, da ligningsforholdet for perioden 1955-58 blev fastsat, klagede i alt 40 sognerådsmedlemmer, repræsenterende sognerådflertallet i 8 kommuner i Odense og Assens amtsråds kredse, til indenrigsministeriet over, at amtsrådene havde tilsidesat indstillingerne om ligningsforholdets fastsættelse fra sognerådflertallene i de pågældende kommuner.

Noget egentlig politisk røre har ligningsforholdets fastsættelse imidlertid ikke tidligere kunnet rejse. Spørgsmålet om de rette ligningsforhold har hidtil i sognerådene og amtsrådene været genstand for en saglig diskussion uden stærkt partipolitisk præg. Man har forhandlet sig til rette i sognerådene, og amtsrådene har stort set stadfæstet sognerådernes forslag om fastsættelsen af ligningsforholdet.

Der synes imidlertid denne gang at have været en tendens til, at amtsrådene i adskillig flere tilfælde end hidtil har ændret sognerådernes indstillinger og nedsat skatterne på fast ejendom. Dette har givet adskillige sognerådflertal anledning til at rette henvendelse til indenrigsministeriet, og jeg kan oplyse, at indenrigsministeriet til dato har modtaget henvendelse fra et flertal i 26 sogneråd i anledning af, at amtsrådet har tilsidesat indstillingerne fra sognerådene og nedsat skatterne for fast ejendom.

I de ærede medlemmers forespørgsel til mig i dag beder de mig bekræfte, at jeg den 19. december 1958 til den socialdemokratiske provinspresse bl. a. har udtalt, at flere amtsråd ved at træffe beslutning om ændring af visse kommuners ligningsforhold imod en flertalsindstilling har anvendt loven om den kommunale beskatning imod dens hensigt.

Min udtalelse er blevet afgivet i telefonen, og jeg kan naturligvis ikke gengive samtalen ordret, men jeg vil gerne med formandens tilladelse citere Fyens Socialdemokrat for den 19. december 1958.

På journalistens spørgsmål, om indenrigsministeriet havde mulighed for at omstøde amtsrådenes afgørelser, svarede jeg: „Nej, ikke efter den gældende lov. Men

[Indenrigsministeren.]

adskillige tilfælde kunne tyde på, at loven af amtsrådene benyttes på en måde, der næppe har været dens hensigt. Meningen har vel været at hindre et sognerådflertal i at foretage en urimelig forhøjelse af ejendomsskatterne. Men nu benyttes loven til at gennemtvinge en nedsættelse af ejendomsskatterne og dermed en forhøjelse af de personlige skatter.

En kommunes struktur kan naturligvis være ændret så stærkt, at det ikke vil være rimeligt at opretholde det hidtidige ligningsforhold, men adskillige af de afgørelser, der træffes af amtsrådene i denne tid, forekommer rent umiddelbart mere politisk end sagligt præget.

Dette referat kan jeg fuldt ud godkende. Så vidt jeg kunne høre, falder det ret nøje sammen med det, den ærede ordfører for forslagsstillerne citerede.

Jeg lagde mærke til, at den ærede ordfører dog ikke ville give mig skyld for de overskrifter, som bladene kom med, ligesom jeg bemærkede, at i det citat, som den ærede ordfører for forespørgerne benyttede, stod der heller ikke det udtryk, at de „har anvendt loven imod dens hensigt“, men at der netop er brugt det andet udtryk: „på en måde, der næppe har været dens hensigt“. Jeg har altså sagt, at adskillige tilfælde kunne tyde på, at loven af amtsrådene benyttes på en måde, som næppe har været dens hensigt.

Jeg må måske give en lille historisk fremstilling af, hvordan forholdet har ligget hidtil.

Det er en gammel lovgivning, der her er tale om. De gældende bestemmelser er fastsat i § 8 i Estrups gamle lov om sognekommunernes styrelse af 1867 og i loven af 15. maj 1903 om den kommunale beskatning, der var et led i skattereformen af 1903. Bestemmelserne i Estrups lov går kort fortalt ud på, at forholdet mellem skatterne på fast ejendom og skatterne på formue og lejlighed i sognekommunerne fastsættes af amtsrådet efter sognerådets forslag. Det var året efter, at godsejerne havde tiltaget sig magten i landstinget, og det kan jo nok også give anledning til lidt tanker, at man har indsat denne formynderbestemmelse. Det var vel begyndelsen til landstingets langsomme afgang, som fuldbyrdedes i 1953,

men jeg skal ikke følge denne tankegang videre.

I 1903 blev bestemmelsen imidlertid ændret eller, om man vil, suppleret. Historisk kyndige vil måske vide, at forslaget til kommuneskatteloven i skattereformen af 1903 indeholdt nogle bestemmelser, der af Borgbjerg blev sammenlignet med et snøreliv eller en spændetrøje på det kommunale selvstyre. De blev derfor populært kaldt spændetrøjeeparagrafferne. Disse bestemmelser foreskrev kvalificeret majoritet til kommunalrådenes beslutninger om forhøjelse af skatteudskrivningen, optagelse af lån samt særlig for sognekommunernes vedkommende om forhøjelse af ligningsforholdet til skade for fast ejendom.

Bestemmelserne mødte modstand i folketinget — ikke blot hos Borgbjerg — og gik derfor ud, bortset fra den bestemmelse, der blev til § 26 i kommuneskatteloven af 1903. Ifølge denne paragraf kan det ligningsforhold, der bestod ved lovens ikrafttræden pr. 1. januar 1904, ikke ændres til skade for fast ejendom, medmindre det er vedtaget af sognerådets flertal og med et flertal af $\frac{3}{4}$ af amtsrådets medlemmer.

Jeg synes, at § 26 i kommuneskatteloven gør det ganske klart, hvad der har været meningen med bestemmelserne om ligningsforholdet: amtsrådet skal påse, at et sognerådflertal ikke på en urimelig måde forhøjer udskrivningen af skatterne på fast ejendom. Endelig viser da netop den kendsgerning, at man ikke har overladt den fulde myndighed til amtsrådet, men i visse tilfælde udtrykkelig har gjort amtsrådets beslutning direkte afhængig af en tilslutning fra sognerådets flertal, at der i disse sager i det hele bør lægges megen vægt på sognerådets stilling.

Ved den kommunale ejendomsskattelev af 1926 blev det bestemt, at ligningsforholdet skulle fastsættes for 4 år i stedet for 3, dog med den tilføjelse i 1954, at i visse kommuner, navnlig dem med bymæssig bebyggelse, kan ligningsforholdet fastsættes for et kortere åremål end 4 år eller ændres i en løbende 4 års periode. Bortset fra disse lovændringer er der altså ikke sket nogen forandring i bestemmelserne om ligningsforholdet.

I mangfoldige år har bestemmelserne været praktiseret på den måde, at sogne-

[Indenrigsministeren.]

rådene fastsatte ligningsforholdet, og amtsrådet stadfæstede sognerådets beslutning uden at foretage ændringer i det af sognerådet fastsatte ligningsforhold. Ved at læse folketingets forhandlinger for 1925-26 kan man se, at under debatten om den kommunale ejendomsskattelev var opfattelsen ligefrem den, at lovbestemmelserne alene hjemlede amtsrådenes adgang til at gribe ind, hvis sognerådet havde ændret ligningsforholdet til skade for fast ejendom. Jeg vil anbefale den ærede ordfører for forespørgerne et nærmere studium af hans meget skattekyndige meningsfælle hr. Pinholts udtalelser sp. 4879 i folketingets forhandlinger for 1925-26. Det hedder heri:

„For sognekommunernes vedkommende bibeholdes de samme bestemmelser, som man har haft hidtil. Man bibeholder, at sognerådene får lov til at bestemme forholdet mellem skatten på fast ejendom og personlig skat, dog således, at hvis de vil forandre det til ugunst for den faste ejendom, skal $\frac{3}{4}$ af amtsrådet stemme derfor.“

Det var venstremanden Pinholts fortolkning af loven. Sammenholdt med det ærede medlem hr. Thisted Knudsens opfattelse og, som det synes, amtsrådenes opfattelse visse steder, må man nok sige: ak, hvor forandret!

Når nu amtsrådene — tilskyndet af en faglig organisation, der burde være upolitisk, og som i forhold til sogneråd og amtsråd er uansvarlig — er begyndt i vidt omfang at foretage nedsættelser i ligningsforholdet, ikke blot hvor sognerådene har foreslået ligningsforholdet forhøjet, men også hvor sognerådsflertallene blot har ønsket at fastholde det hidtidige forhold, må jeg dog nok være berettiget til at sige, at amtsrådene anvender loven på en måde, der næppe har været hensigten. Ja, der har endda været flere eksempler på, at et sognerådsflertal har foreslået en nedsættelse af ligningsforholdet, og at amtsrådet har foretaget en yderligere nedsættelse til fordel for de faste ejendomme.

Dette er den saglige begrundelse for, at jeg til den socialdemokratiske provinspresse gav udtryk for, at de sogneråd, der fandt amtsrådets afgørelse urimelig, burde skrive til indenrigsministeriet og give os så mange

oplysninger om forholdene, som det var dem muligt.

Jeg udtalte mig til pressen, som jeg gør her, og jeg har ikke opfordret sognerådene til at indanke amtsrådenes afgørelser til indenrigsministeriet; tværtimod understregede jeg, at indenrigsministeriet ikke havde nogen mulighed for at ændre amtsrådenes afgørelser, der efter loven er endelige. En helt anden sag er, at det må være enhver politikers og da vel ikke mindst en ministers pligt til enhver tid at undersøge fremkomne klager og at sikre sig, at de gældende lovbestemmelser virker efter deres hensigt, og hvis han ikke finder, at dette er tilfældet, må det være hans opgave at søge en lovændring gennemført her i tinget.

Jeg har nu ønsket at undersøge, hvad der kan kritiseres ved den nugældende ordning, og det er min agt, ud over det allerede foreliggende materiale, fra samtlige amtsråd i landet at indhente oplysninger om det denne gang fastsatte ligningsforhold og dets virkning på ejendoms- og personbeskatningen. På grundlag af et sådant bredt skriftligt materiale fra hele landet vil regeringen da overveje, om der er grund til at fremsætte forslag om ændring af de gældende bestemmelser om ligningsforholdet i sognekommunerne.

Ordføreren for forespørgerne (Thisted Knudsen): Jeg takker den højtærede indenrigsminister for de bemærkninger, han gjorde til forespørgslen. Jeg forstår, at ministeren altså erkender, at det referat, der findes i den socialdemokratiske provinspresse, er rigtigt, at ministeren har været inde på den tankegang, at amtsrådene i visse tilfælde har anvendt loven imod dens hensigt, og endvidere har tilkendegivet over for de pågældende blade, at de afgørelser, der er truffet i visse tilfælde, synes at være truffet mere af politiske end af saglige grunde.

Det er beklageligt, synes jeg, at ministeren har givet sin udtalelse om henvendelse til indenrigsministeriet den form, som han har. Jeg ved ikke, om ministeren er klar over, at ude i sognerådene har man behandlet sagen under den form, at man skulle klage over amtsrådenes misbrug af loven til den højtærede indenrigsminister. Men

[Thisted Knudsen.]

den side af sagen ligger altså fuldstændig klar. Ministeren har fremsat de pågældende udtalelser og vedstår dem. Jeg synes blot ikke, det er ligegyldigt, hvad kommunernes minister siger. Efter min opfattelse har ministeren ikke været berettiget til på nogen måde at drage amtsrådenes ret til at fastsætte ligningsforholdet i tvivl, og det er gjort og gjort på et tidspunkt, hvor visse amtsråd endnu ikke havde taget stilling til spørgsmålet om kommunernes ligningsforhold.

Jeg kunne tænke mig, at den højtærede minister, hvis han forud havde kendt den stilling, som indenrigsministeriet tog i 1955, da det ærede medlem hr. Carl Petersen var ansvarlig for indenrigsministeriet, ville have været noget mere forsigtig; i hvert fald kunne man have forlangt af ham, at han havde været det. For hvad er det, indenrigsministeriet siger i 1955 til klagerne fra Odense og Assens amter? Det er jo, at det har amtsrådene ret til; det er deres ubetingede ret at fastsætte ligningsforholdet i kommunerne, således som de finder det rimeligt og retfærdigt. Det er ganske klart. Jeg regner med, at indenrigsministeren efter udtalelsens fremsættelse har stiftet bekendtskab med denne skrivelse, der principielt har fastslået amtsrådenes ret, og jeg kan godt sige pligt. Jeg kan gå videre.

Da den højtærede indenrigsminister fremsatte forslaget om huslejeskat — lad os kalde det det — fandtes der nogle bemærkninger til dette lovforslag, som indenrigsministeren er ansvarlig for. Heri gives der en historisk redegørelse for de kommunale skatteforhold. Og hvad siger indenrigsministeren så om amtsrådenes ret i denne henseende? Han fortæller det høje tings medlemmer, at det er amtsrådene, der endeligt fastsætter ligningsforholdet efter kommunernes indstilling, og det er helt rigtigt. Jeg ved ikke, om disse bemærkninger er undgået den højtærede indenrigsministers opmærksomhed; men baggrunden for indenrigsministeriets stilling til amtsrådenes forhold i denne sag er altså, at man altid uden forbehold af nogen art har erkendt, at sådan som lovgivningen er, er amtsrådene berettigede til efter sognerådenes indstilling at fastsætte ligningsforholdet. Sådan ligger det. Jeg regner altså med, at den højtærede inden-

rigsminister ikke har kendt denne forhistorie eller ikke lagt vægt på de fremsatte udtalelser, hvorom ministeren, som dog er trænet i offentlighed, ved, at de kan give anledning til uro og forbløffelse med mere. Det er det, der er sket, og så har vi ønsket at skabe klarhed over, hvor ministeren egentlig befandt sig, og samtidig har vi ønsket at rejse dette problem, hvis løsning efter vor opfattelse trænger sig mere og mere på.

Det er morsomt at bemærke, hvorledes det virker helt ind i den socialdemokratiske folketingsgruppe, når ministeren fremsætter en udtalelse. Jeg har her et referat af et møde i Ringsted, hvor et så kyndigt medlem i skatteforhold som det ærede medlem hr. Ove Hansen, der jo sikkert har stiftet bekendtskab med ministerens udtalelser — der var jo meget røre om amtskommunernes stillingtagen til kommunerne på det tidspunkt og er det endnu — bliver spurgt. Jeg beder om tilladelse til at citere, hvad det ærede medlem, smittet af den højtærede indenrigsminister, siger. Det ærede medlem siger blot, at han ikke lægger skjul på, at efter hans mening kan amtsråd vel ændre ved et sogneråds beslutninger inden for lovens rammer, men siger så videre:

„Jeg nærer stærk tvivl om, at amtsrådene i det hele taget har lov til at gøre det.“

Det fortæller man befolkningen, og det går rundt, det er klart, for det har nok nogle steder vakt bestyrtelse, at man har rørt ved denne sag. Og så siger det ærede medlem hr. Ove Hansen med den charmerende frimodighed, for det er det, han er i besiddelse af, at han er stærkt i tvivl om, hvorvidt amtsrådene har ret til noget sådant. Så kan indenrigsministeren ikke fortænke os i, at vi mener, at så opstår det problem, om det nu er så fåget, som det bliver gjort til.

Hvorfor ikke erkende, at det er amtsrådenes pligt efter den gældende lovgivning at handle, sådan som tilfældet i virkeligheden er? Det er jo dette spørgsmål, der er baggrunden for hele dette røre, denne uro, og jeg synes, at regeringen bør have sin opmærksomhed henvendt på, at der er megen uro og meget røre om de sognekommunale faste skatter. Det er der inden for amtskommunerne, fordi man finder den nuvæ-

[Thisted Knudsen.]

rende beskatningsform urimelig, uretfærdig og utidssvarende, og det samme gælder for sognekommunernes vedkommende. Der er ikke fra regeringens side gjort noget alvorligt forsøg på at ændre disse forhold. Problemetets kerne er jo — det må ministeren indrømme — at de faste skatter både i amtskommunerne og i sognekommunerne bliver ved med at stige på grund af de stigende kommunale udgifter, og det er endog sådan i visse kommuner — det bør indenrigsministeren vide — at de faste skatter stiger mere end de personlige skatter.

Og hvad bliver så resultatet af den nye fastlægning, vi står over for? Det bliver, at de faste skatter skal stige igen, også i amtskommunerne. Den højtærede indenrigsminister ved, at det er nødvendigt. Vi er ansvarlige for den ny tjenestemandslø, en tjenestemandslø, der sætter hele lønmarkedet i Danmark i skred. Slutresultatet er, at vi har måttet forhøje alle lægelønningerne med ca. 15 pct., at sygeplejerskerne kommer, og at sygehusudgifterne stiger voldsomt. Og hvad betyder det? Det betyder, at den amtskommunale beskatning må stige. Det betyder, at den faste beskatning må stige.

Jeg kunne spørge indenrigsministeren, om han eller regeringen agter at fremsætte et forslag i folketinget om en ajourføring af statens tilskud til amtskommunerne og bykommunerne til disses sygehusudgifter. Jeg mener, at det er så aktuelt, som det aldrig nogen sinde har været før. Jeg erindrer mig et udmærket samarbejde i denne henseende med den højtærede landbrugsminister, hvor vi på et vist tidspunkt var enige om, at staten burde godtgøre amtskommunerne ca. 75 pct. af driftsudgifterne til sygehusene. Jeg regner ikke med, at den højtærede landbrugsminister, efter at han er blevet ophøjet i ministerstanden, har ændret synspunkt, men at han mener, at det også er nødvendigt at se på sagen i denne situation.

Ude i sognekommunerne stiger de faste skatter. Der er også skoleloven. Vi er ansvarlige. Men man kan vende og dreje det, som man vil, resultatet bliver dog det samme: at udgifterne stiger, og de faste skatter stiger, og så er det, problemet om den faste beskatning her i landet opstår, her hvor to kommunetyper, amtskommu-

nerne og bykommunerne, udskriver skat efter behov på fast ejendom, thi med de stadigt stigende kommunale udgifter stiger den faste beskatning systematisk år for år.

Jeg ved ikke, om den højtærede indenrigsminister har gjort sig klart, hvad fast skat er her i landet, hvad jordskat er. Det er først og fremmest en skat på boligen — det er det, den højtærede indenrigsminister har gennemført for byernes vedkommende — men det er også en skat på landbrugsproduktionen, det er en erhvervsmæssig særskat, i hvert fald når den udskrives efter behov. Det er jo rigtigt, at landbruget gang på gang har banket på ministeriets dør vedrørende disse faste skatter, antagelig også på den højtærede statsministers dør, fordi de bliver ved med at stige. Man forlanger, at dette erhverv skal konkurrere, det skal det. Alle ved, at det igennem sin eksport hjemfører valuta for ca. 4 milliarder kr. årlig netto. Alle ved, at dette er et af fundamenterne for den danske befolknings levestandard, og heroverfor har man så et rimeligt skatteønske. Hvad tror den højtærede statsminister der ville ske, hvis man bød andre erhverv lignende skattevilkår som dem, man byder landbruget? Hvad tror den højtærede statsminister industrien, handelen og håndværket ville sige, hvis man sagde til dem: vi udskriver faste skatter uanset rentabiliteten, uanset overskuddet? De ville protestere, og de ville blive ved med at protestere, for de ville synes, at det var helt urimelige vilkår. Landbruget kan banke forgæves på denne regerings dør. Jeg anerkender selvfølgelig den imødekommenhed, der ligger i, at man fritog landbrugsejendomme for en del af den amtskommunale beskatning, men jeg mener blot, at det ikke slår til, det slår slet ikke til. Problemet er stadig brændende.

Lad os så se på den saglige side af sagen, lad os se, hvordan amtsrådene har optrådt i denne sag. (*Munterhed*). Ja, jeg benytter den højtærede indenrigsministers terminologi, for så er jeg sikker på, at han forstår mig. Hvad er forholdet her? Ganske simpelt dette, at amterne i deres beslutninger slet ikke har optrådt vilkårligt; der er gået meget nøje undersøgelser forud. I et amt, jeg kender særdeles godt, Sorø amt, findes der 64 landkommuner. Der forelå fra 19 landkommuner og sognekommuner mindre-

[Thisted Knudsen.]

talsindstillinger. Hvis ministeren havde gjort sig den ulejlighed at spørge Sorø amtsråd nærmere om disse mindretalsindstillinger, ville han have bragt i erfaring, at de var meget, meget velbegrundede. Hvad gjorde amtsrådet? For alle 19 kommuner ændrede man ligningsforholdet. Man gjorde det ikke med venstres og konservatives stemmer alene, man gjorde det enstemmigt. Ganske vist kommer socialdemokrater og radikale bagefter og siger, at de stemte for det, fordi de ville afværge en større ulykke, men det er jo en forklaring, der gælder til Wandsbeck. Det er da ganske klart, at når man har stemt for en indstilling, må man også tage ansvaret helt og fuldt, ellers er det jo kun leg i sandkassen, og det hengiver socialdemokrater og radikale sig antagelig ikke til.

Den højtærede indenrigsminister kan så tage en tur ned til Maribo amt, hvor hans meningsfæller i denne sal, socialdemokrater og radikale, har flertal i amtsrådet. Rørte man ikke ved ligningsforholdet i to kommuner, hvor det ikke var nødvendigt? Man kan tage til Præstø amt, skete det samme i virkeligheden ikke dér? Jo, det gjorde det, men ministeren har en meget primitiv indstilling til, hvad der er sagligt, og hvad der er politisk. Hvis socialdemokraterne og de radikale foretager sig noget, ligegyldigt hvad, så er det sagligt, men når vi andre foretager os noget fornuftigt, så er det politisk. Hvis man nedsætter de faste skatter, så er det politisk, men hvis man forhøjer dem, så er det sagligt. Så primitiv er den indenrigsminister, vi har — det er sandheden om den ting.

Må jeg lige minde indenrigsministeren om en enkelt kommune i Sorø amt. Jeg har nemlig den opfattelse, at ministeren, iør han kom med disse udtalelser, ikke har kendt de virkelige forhold, og det har det ærede medlem hr. Ove Hansen såmænd heller ikke — jeg undskylder ham. Den kommune, jeg tænker på, er Petersborg ved Sorø. Der findes her i alt 53 ejere af landejendomme med over 10 000 kr. jordværdi. Disse 53 landmænd, der udgør 8,6 pct. af sognets skatteydere, skal betale 33,4 pct. af alle skatter til Petersborg kommune, skønt de kun har 12,4 pct. af kommunens samlede skattepligtige ind-

komst. I skatteåret 1957-58 er ligningsforholdet 60:40. Grundskyldpromillen er 45,2. Retsforbundets politik er altså i denne sognekommune gennemført to gange, når man lægger den amtskommunale promille til. Man betaler ikke 5 pct. af jordværdien, man er oppe på de 10. Men det er jo sagligt, det er den højeste form for saglighed inden for retsforbundet.

Hvad er da den skattemæssige virkning i denne kommune, højtærede indenrigsminister? En parcellist med en skattepligtig indkomst på 6 000 kr., en jordværdi på 12 000 kr. og en bygningsværdi på 23 000 kr. betaler i alt 1 038 kr. i kommuneskat. En lønmodtager med eget hus, skattepligtig indkomst 6 000 kr., jordværdi 1 000 kr., bygningsværdi 16 000 kr. betaler kun en tredjedel eller 354 kr. Lad os tage ejeren af en mindre bondegård: skattepligtig indkomst 9 000 kr., jordværdi 25 000 kr., bygningsværdi 50 000 kr. Han betaler 2 783 kr. i kommuneskat. En lønmodtager med villa, skattepligtig indkomst 9 000 kr., jordværdi 1 500 kr., bygningsværdi 20 000 kr. betaler 704 kr.

Hvis et amtsråd griber ind her, er det så politisk, eller er det sagligt? Er det et indgreb i det kommunale selvstyre, eller er det sund fornuft? Vi har hørt, hvad ministeren mener. Hvad gjorde Sorø amtsråd i dette tilfælde? De tog meget fornuftigt på sagen, og deres afgørelse var enstemmig. De sagde, at der var visse overgangsvanskeligheder for denne kommune. De nedsatte de 55 pct., som sognerådet selv havde foreslået, til 40 pct. i de første to år, 40 pct. på fast ejendom og 60 på indtægt, i de to følgende år 35 pct. på fast ejendom og 65 på indtægt. Det gjorde de efter meget nøje og saglige overvejelser og efter at have undersøgt den pågældende kommunes struktur. Skatteprocenten var 4,1. Den højtærede landbrugsminister kender noget eller måske meget til denne kommune. Det er måske et af de grelleste eksempler, men det viser, hvor urimeligt og uretfærdigt dette skattesystem kan udnyttes, og jeg mener, at dette høje ting ikke kan være tjent med at holde hånden over et skattesystem, der virker på sliq måde.

Vi kan tage som et andet eksempel en kommune — det er i øvrigt meget morsomt, for den højtærede indenrigsminister kender

[Thisted Knudsen.]

lidt til den — Grundfør-Spørring kommune. Nu har den højtærede indenrigsminister talt om det kommunale selvstyre — her har vi et eksempel på det modsatte. Ved man, hvad der sker i denne kommune i Århus amt? Der sker det, at sognerådets flertal indstiller til Århus amtsråd, at jordskatterne skal nedsættes fra 40 til 25 pct. Hvad siger så Århus amtsråd? Nej, det vil vi ikke, vi vil kun gå med til $33\frac{1}{3}$. Og ved man så, hvordan det blev muligt at tilsidesætte det kommunale selvstyre? Fordi der fandtes en enlig retsstatsmand, han lagde sin stemme sammen med socialdemokraternes, og dermed havde man undergravet det kommunale selvstyre. Så forvirret er situationen. Men vi hørte intet som helst derom. Her taler man ikke om kommunalt selvstyre og ikke om saglighed, man taler politisk, og denne optræden tages som en selvfølge, som den højeste visdom her på jorden.

Det, vi vil, er at få klaret dette problem og at understrege over for den højtærede indenrigsminister, at der er noget at rette her. Vi kan ikke være bekendt at lade disse forhold arte sig, som de nu engang vil. Det er efter vor opfattelse et af folkestyrets vigtigste principper, at vi altid har pligt til at stræbe efter at fordele skattebyrden på en ligelig og retfærdig måde. Den dag, vi ikke vil det, er der noget galt ved os. Det er det, vi siger til den højtærede indenrigsminister.

Nu har vi set den højtærede indenrigsministers kommunale skattelovsforslag. Hvordan ligger det i dag? Det ligger som et vrage på strandbredden, medens det ærede medlem hr. Holger Eriksen med al sin politiske behændighed forsøger at redde stumperne . . . Ja, det ærede medlem ryster på hovedet, men det er jo sandheden. Lad mig sige kort og godt: jeg ventet at høre nyt fra den højtærede finansminister, og det må vi så afvente. Det er situationen i dag, man kan bare se, hvordan man har behandlet samtlige skatteydere i Københavns amt. Det gør mig ondt for den højtærede statsminister, men jeg må sige: de er mishandlet. Det bliver imidlertid antagelig rettet ved den højtærede finansministers hjælp.

Vi mener så afgjort, at spørgsmålet om den kommunale beskatning i amtskommu-

nerne og i sognekommunerne må løses nu da udgifterne bliver ved med at stige. Jeg har nemlig ikke set, at den højtærede indenrigsminister har bestræbt sig for at få udgifterne nedbragt. Det ville glæde mig overordentligt, hvis ministeren heroppefra kunne dokumentere, at han gennem sin politiske indsats har bestræbt sig for at gøre kommunernes udgifter mindre. Men jeg tror, jeg ved mit spørgsmål stiller ministeren i en vanskelig situation.

Vi ønsker imidlertid dette problem taget op til en retfærdig behandling. Lad os få en saglig og retfærdig behandling af de skatteydere, som i dag lider under det uretfærdige skattesystem. Jeg appellerer med sindsro til den højtærede indenrigsministers sunde fornuft og retfærdighedsfølelse. Jeg appellerer til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, der har evne til at gennemskue et problem, og som også har vilje til at frigøre sig for golde og utidsvarende skatteteorier. Jeg appellerer til det ærede medlem hr. Kirkegaard, hvis fornuft alle erkender. Jeg appellerer til dem alle om at være med her, hvor der ligger en opgave, som trænger sig på. Folketinget og regeringen skylder at få løst dette problem.

Holger Eriksen: Det var mange venligheder, den ærede ordfører for forespørgerne havde at sige til dem, der skulle tale senere. Jeg ved ikke, om det ærede medlem havde den opfattelse, at hvis han således klappede lidt på skulderen i forvejen, ville han derved undgå, at de talere, der kom efter, imødegik de temmelig luftige påstande, som han fremsatte. Jeg kan i alt fald for mit vedkommende sige, at jeg falder ingeniunde for fristelsen.

Hvad selve forespørgslen angår, må jeg indrømme, at jeg blev i høj grad forbavset, da jeg hørte den blive stillet. Efter min mening var det simpelt hen ikke noget at spørge om. Når en minister får forelagt en påstand om, at en lov, der sorterer under ham, bruges på en måde, der er mod dens forudsætning, så kan han da hverken svare: det rager ikke mig — eller: jeg skal straks træffe foranstaltninger til at få den ændret. Hvis han er en fornuftig mand, svarer han, således som indenrigsministeren har gjort: lad mig få nogle klager forelagt, så skal

[Holger Eriksen.]

Jeg undersøge, dels om loven er blevet overtrådt, dels om der er anledning til at søge den ændret. Der kunne simpelt hen ikke svares på anden måde. Det synes jeg også må stå klart for de ærede forespørgere, og derfor forbavser det mig meget, at den ærede ordfører anvender så uhyre lang tid til at beskæftige sig med det rent juridiske problem, hvorvidt amtsrådene har haft ret til at handle, som de har.

Men i øvrigt har jeg den opfattelse, at hensigten med denne forespørgsel har været, at den højtærede minister skulle svare efter princippet: goddag mand — økseskaft. Man spørger officielt, om ministeren vedstår sin udtalelse i dagspressen, medens det, man i virkeligheden forlanger af ministeren, er, at han skal tage standpunkt ikke til amtsrådenes ret til at kontrollere fastsættelsen af ligningsforholdet, men simpelt hen til spørgsmålet om jordbeskatningen i almindelighed, hvilket er noget helt andet. Jeg synes ikke, man på grundlag af en sådan forespørgsel har ret til at forlange, at en minister uden videre skal svare på det. Efter den tale, vi har hørt i dag, er der ikke spor af tvivl om, at forespørgslen i sig selv er det sekundære, medens det primære har været at få lejlighed til at slå et slag for afskaffelse af eller i hvert fald nedbringelse af skatten på fast ejendom og naturligvis i særdeleshed skatten på fast ejendom i landkommuner. Det er jo ingenlunde noget nyt. Vi har her i tinget hørt det ærede medlem hr. Thisted Knudsen holde den samme tale før, selv om jeg må indrømme, at udtrykkene denne gang er blevet forstærket, hvad man på forhånd skulle regne med var utænkeligt. Nu er det imidlertid ikke talens voldsomhed, der bestemmer dens argumenters værdi, og jeg tror i og for sig ikke, at det ærede medlem har haft mulighed for igennem denne tale at gøre befolkningen begribeligt, at der i denne sag foregår noget som helst uretfærdigt. Det ærede medlem talte ganske vist om en uro, der var til stede. Ja, det er der da ikke noget forbavsende i. Når Landboforeningerne udsender den ene skrivelse efter den anden og på det kraftigste henstiller til sognerådene at foretage ændringer, så fremkalder det i sig selv en uro,

uden at man kan bruge denne uro som bevis for, at der foregår noget galt.

Det ærede medlem fremsatte også en flot udtalelse om, at de faste skatter er steget mere end de personlige skatter. Denne påstand kan ikke holde. Hvis vi tager en længere årrække — jeg skal ikke gå ind på et enkelt år — er det en kendsgerning, at de personlige skatter er steget betydelig mere end skatterne på fast ejendom. Det ærede medlem kunne naturligt have ladet dette ligge.

Det ærede medlem blandede også andre sagen uvedkommende ting ind i sin tale. Han talte om, at den nye forhøjelse af ejendomsskyldpromillerne i byerne er udtryk for en skat på boligen. Det ærede medlem ved eller bør i hvert fald vide, at det er der aldeles ikke tale om. Det ærede medlem ved, at hans eget parti og det konservative parti, som han arbejder sammen med, gik ind for, at grundejerne skulle have haft noget mere af den stigning, der kunne fremkomme i huslejen. Det, vi var uenige om, var i virkeligheden kun, om grundejerne skulle have lov til at tilegne sig denne lejeforhøjelse, eller om den skulle gå til kommunen, hvorigennem man kunne nedsætte lejen for en hel række skatteydere og for så vidt skaffe dækning derfor. Altså, jeg tager afstand fra historien om, at det er skat på boligen.

Jeg må også tilbagevise påstanden om, at grundbeskatningen for landets vedkommende er en særskat på landbrugets produktion. Den grundskat, der er på jord, er i virkeligheden at sammenligne med en samfundsprioritet, der er indskudt i jorden. Hvis man afskaffede den, så er det naturligvis rigtigt, at det ville gavne de øjeblikkelige skødehavere, men det er lige så rigtigt, at den i løbet af meget, meget kort tid ville blive opslugt af kapitalen, således at gældsbyrden ville blive så meget større, og så ville landbruget have akkurat de samme forhold at arbejde under, bare med den forskel, at man nu måtte betale mere til kapitalen og mindre til samfundet, hvorved det øvrige skattetryk ville blive større, end det er i øjeblikket. Det er ting, som det ærede medlem har glemt at tage med i betragtning.

Endelig kommer jeg til en udtalelse, som

[Holger Eriksen.]

ganske vist er vendt imod retsforbundet, men som for så vidt rammer alle partier, der er interesseret i at få gennemført en rimelig grundbeskatning, udtalelsen om, at man i visse kommuner er oppe på at tage det dobbelte af det, som man i virkeligheden skulle tage, hvis man gik over til fuld grundskyld. Enten gør det ærede medlem sig her skyldig i en fejltagelse — hvad jeg dårligt kan tro, fordi jeg går ud fra, at han har arbejdet omhyggeligt med den slags ting — eller også foreligger der et bevidst forsøg på at vildlede. For det ærede medlem ved jo udmærket, at man ved vurderingerne skal tage hensyn til de skatter og afgifter, bortset fra grundstigningsskylden, der hviler på den pågældende ejendom, og det giver naturligvis en helt anden vurdering og en helt anden handelspris, end hvis man havde gennemført fuld grundskyld, hvor der ikke skulle tages tilsvarende hensyn.

I øvrigt er det et handicap og har altid været et stort handicap for det ærede medlem, at hans argumentation bliver tilbagevist af de erfarne sognerådsmedlemmer, der — med al respekt for det ærede medlems indsigt i kommunale forhold — må formodes at have et dyberegående kendskab til forholdene i deres egen kommune end det ærede medlem. Disse erfarne kommunalrådsmedlemmer har i meget vid udstrækning været utilbøjelige til at følge hans anvisninger, ganske uden hensyn til deres politiske tilhørsforhold. Efter en opgørelse for skatteåret 1957-58 var der 62 landkommuner, der udskrev under 20 pct. af skatterne på fast ejendom, der var 328, som udskrev mellem 20 og 40 pct., der var 687, som udskrev mellem 40 og 60 pct., og dermed er toppen ikke engang nået. Udskrivningen var imellem 60 og 80 pct. i 204 kommuner, og endelig udskrev man i 15 kommuner over 80 pct. af samtlige skatter på fast ejendom. Naturligvis kan det for en overfladisk betragtning være noget forbavsende, men man kan da være

aldeles sikker på, at de pågældende sognerådsmedlemmer har haft gode grunde for deres vedtagelse; havde de ikke haft det, havde man formodentlig afsat dem og valgt andre i stedet. Jeg har så noteret mig, at i Landet kommune udskriver man 83 pct. på fast ejendom og i Gloslunde-Græshave 80 pct. Og det er aldeles ikke arbejdere og tjenestemænd, der terroriserer de stakkels ejere af fast ejendom, nej, begge de nævnte sogneråd har eller havde i hvert fald på det tidspunkt, da denne udskrivningsform blev vedtaget, et solidt venstreflertal.

De fleste af landets kommuner har en udskrivning på fast ejendom, der går langt ud over, hvad ordføreren for forespørgerne, det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, finder forsvarligt efter den tale, han har holdt i dag, men vi ved jo alle sammen, at i de fleste jyske landkommuner er det venstre eller venstre og de konservative, der har flertallet, og derfor må man sige, at den voldsomme tale, den ærede ordfører holdt i dag, i virkeligheden ikke er et opgør med regeringen, ikke et opgør med socialdemokrater og radikale og retsforbundet, men det er et opgør mellem det ærede medlem selv og hans egne ansvarlige partifæller, der sidder rundt omkring i kommunalrådene. Jeg synes, der er grund til at tage dette med i betragtning.

Det er ikke så urimeligt, at de pågældende stiller sig på den måde, for de har mange grunde til at foretage deres skatteudskrivning netop på den måde. Jeg kan nævne en af dem. Jeg har allerede gjort opmærksom på, at man ved vurderingerne skal tage hensyn til de skatter og afgifter, der hviler på ejendommen. Hvis man nu i høj grad reducerede den kommunale beskatning, måtte det nødvendigvis give sig udslag i, at man fik en højere vurderingspris ved den kommende vurdering. Denne højere vurderingspris ville så medføre, at de kommunale og statslige faste afgifter blev udskrevet på et større grundbeløb, end det hidtil har været tilfældet. Derved

[Holger Eriksen.]

ville staten få noget mere i grundskyld, end den får i øjeblikket, og det er ganske sikkert, at det er en af grundene til, at man ude i kommunerne har fundet anledning til at have så høje grundskyldpromiller, som man har. Men de har også taget hensyn til de økonomiske forhold i almindelighed, som man ikke kan sætte sig ind i, når man ikke har direkte med den pågældende kommune at gøre.

Som jeg nævnte før, er det almindelig kendt, at det er Landboforeningerne med hr. Pinstrup som primus motor, der har søgt at lægge et voldsomt tryk på de borgerlige elementer i sognerådene for uden hensyn til den saglige berettigelse at få dem til at gennemføre ændringer i ligningsforholdene, og jeg skal indrømme, at det også har virket i visse tilfælde, men langt fra i det omfang, man har ønsket fra den side. Derimod har amtsrådsmedlemmerne flere steder ligget under for den pågående agitation og benyttet magten til at ændre ved sognerådernes indstillinger for således at gennemtvinge det, de ikke kunne få sognerådene til at lave.

Jeg skal nævne et typisk eksempel fra Skanderborg amtsråd. Det vedrører ligningsforholdet i Gammel Ry kommune. Der har man i mere end 20 år haft ligningsforholdet 50:50. Sognerådets flertal havde indstillet, at man blev ved det gamle. Mindretallet havde ganske vist i vage vendinger talt for en ændring, men ikke med særlig kraft og havde i hvert fald ikke fremsendt nogen protest til amtsrådet. Dettets flertal havde principielt heller ikke noget imod et ligningsforhold på 50:50, hvilket fremgik af, at man godkendte dette forhold for adskillige kommuner, men for Gammel Ry forlangte man det ændret. Under den langvarige debat foreslog flertallet forholdet 45:55 og senere 47½:52½, altså i praksis en så lille ændring, at man fik den opfattelse, at det mere gjaldt om at få fastslået, at man ville knægte det kommunale selvstyre, end egentlig at gennemføre en realitetsændring. Forholdet 47½:52½ blev vedtaget, men dermed var sagen ingenlunde klaret. Det hedder nemlig i loven af 15. maj 1903 § 26:

„Det bliver fremtidig for sognekommunernes vedkommende at iagttage, at det

ved nærværende bestemmelses ikrafttræden bestående forhold mellem ligning på de faste ejendomme og formue og lejlighed ikke kan forandres til skade for de faste ejendomme, medmindre sådan forandring er vedtaget med flertal af sognerådets medlemsantal og med flertal af tre fjerdedele af amtsrådets medlemsantal.“

Dette fortolkede man på den måde, at hvis der overhovedet sker ændring i ligningsforholdet, selv om ændringen er i favør af ejendomsbeskatningen, skal man alligevel vende tilbage til forholdet fra 1904, hvis dette forhold er lavere end det, man vedtager, og der ikke er tre fjerdedele majoritet for ændringen. Det var der ikke i det foreliggende tilfælde, og da ligningsforholdet i 1904 havde været 33⅓:66⅔, ville det altså betyde, at man skulle vende tilbage dertil.

Jeg ved ikke, hvem der blev mest rystet over at komme ud i en sådan situation, flertallet eller mindretallet, men jeg ved i hvert fald, at kommunens vælgere uden hensyn til partifarve følte sig i høj grad skændigt behandlet. Den pågældende kommune har nemlig en meget speciel struktur. En gods-ejer plus de udenbys grundejere betaler 66 pct. af alle ejendomsskatter og 55 pct. af alle grundskatter. Det var altså fortrinnsvis disse, der ville blive lettet, medens den kommunale ligningsprocent til gengæld ville stige med godt ⅓ til 13. Selvfølgelig var en sådan situation umulig, og man måtte derfor indkalde til et nyt amtsrådsmøde, hvor mindretallet af hensyn til omstændighederne praktisk talt blev tvunget til at gå med til forholdet 48:52. Men at der i det tilfælde foreligger et overgreb, mener jeg overhovedet ikke der kan være tvivl om.

Hvad selve spørgsmålet om amtsrådenes ret til at gribe ind angår, så er den jo, som det allerede er oplyst gennem den højtærede ministers udtalelser, forankret i en lov af 1867, altså en lov, der er 92 år gammel. Det er ikke på forhånd sandsynligt, at en sådan lov ikke er blevet tæret af tidens tand, navnlig når man tager de forhold i betragtning, hvorunder den blev vedtaget. Det var dengang, man skulle gå over til kommunalt selvstyre og de, der havde magten, nærede en ikke ringe tvivl om, hvorvidt de tilfældige mennesker, der blev valgt ind i kommunalrådene, var i stand

[Holger Eriksen.]

til at klare de sager, de blev stillet over for. Derfor gjaldt det om at lave de såkaldte spændetrøjeregler, som den højtærede minister omtalte. Men der er virkelig en meget stor forskel på disse nybyggendere i kommunalrådsarbejdet og de dygtige kommunalrådsfolk, vi nu har sidende rundt omkring, folk, som bygger på mange slægtleds traditioner, så der ikke er den samme nødvendighed for at have en kontrolmyndighed. I øvrigt minder den mig i høj grad om den berygtede § 12 i bykommunalloven, hvorefter kongevalgte borgmestre i gamle dage kunne sætte kommunalbestyrelsens vedtagelser ud af kraft ved magtbud. Denne paragraf er fjernet for lang tid siden, og jeg tror også, man i høj grad trænger til at få ændret ved noget af det, der nu gælder vedrørende amtsrådenes tilsynsmyndighed over for kommunalrådene.

Jeg vil aldeles ikke benægte, at den omtalte bestemmelse giver amtsrådet en formel ret til at gribe ind, selv om det måske nok kan diskuteres, om denne bestemmelse er så klar, som man vil gøre den til, for så vidt som det hedder i den, at ligningsforholdet fastsættes af amtsrådet efter forslag af sognerådet. Så er spørgsmålet, om man vil lægge mest vægt på de første ord „fastsættes af amtsrådet“; eller man vil lægge mere vægt på de sidste „efter forslag af sognerådet“. Men det er et juridisk spørgsmål, som jeg ikke finder nogen som helst anledning til at optage en drøftelse om. Det, der for mig er det afgørende, er: hvad har formålet været med denne paragraf, rent bortset fra den århundredgamle mistillid til kommunalbestyrelsens medlemmer? For mig står det sådan, at hvis der har været en mening med den, må det have været den, at man så nogenlunde skulle sikre kontinuiteten i beskatningsforholdet. Man kunne ikke have, at hvis der var et flertal ved et valg, kunne den kommunale ejendomsskatpromille ligge meget højt oppe og, hvis der kom et andet flertal, meget lavt nede; man kunne ikke gøre den til en elevator; der måtte være en jævn overgang. Det er det, amtsrådene har skullet påse, og dér mener jeg, at amtsrådene hidtil har røgtet ordningen på den fornuftige måde, at de ræsonnerede som

så: hvis et sogneråd vil foreslå meget voldsomme ændringer, siger vi til det: pas nu lidt på, vi går lidt langsommere frem, vi tager mindre ændringer, end sognerådet har foreslået.

Derimod er jeg temmelig sikker på, at hvis man ser bort fra det, der er sket, siden Landboforeningerne begyndte deres agitation, har amtsrådene aldrig tidligere fundet på at gribe ind, når der kom en indstilling fra sognerådene om at bevare status quo, fordi man simpelt hen er gået ud fra, at skulle der foretages ændringer, måtte det komme fra sognerådene selv. Det er først nu, man er begyndt at gribe ind; nu forlanger et tilfældigt amtsrådsflertal uden hensyn til, at det gamle ønskes bevaret, ændringer. Det er det, jeg under alle omstændigheder mener er et overgreb, og jeg mener også, det er i strid med selve lovens ånd.

Det hjælper aldeles ikke, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen fremdrager eksemplet fra Grundfør-Spørring kommune i Århus amt, for hvad er det, der sker her? Det er, at et sognerådsflertal ligger under for Pinstrups og det ærede medlems agitation og kræver en voldsom ændring i det bestående forhold, og at amtsrådet dertil siger — hvad jeg mener at amtsrådet altid har ret til —: lad os nu se tiden an, I får ganske vist en ændring, men ikke så voldsom, som I havde tænkt jer. Det er i overensstemmelse med lovens ånd og svarer aldeles ikke til de overgreb, man har foretaget i andre amtsråd. Nu er der selvfølgelig også det ved det, at der er et fornuftigt flertal i Århus amtsråd, hvad den ærede ordfører allerede har gjort opmærksom på.

Jeg kan imidlertid konkludere deri, at jeg ikke tør gå ind for, at sognerådene selv ubetinget skal have lov til at fastsætte deres ligningsforhold. I princippet er denne tanke meget tiltalende, men under hensyn til risikoen for disse elevatorforhold tør jeg ikke gå ind for det. På den anden side tør jeg heller ikke mere betro det til amtsrådsflertallet, der ser bort fra de saglige hensyn og i stedet for varetager partipolitiske interesser. De har efter det, de har gjort i den senere tid, forskertset retten til at have denne tilsynsmyndighed. Jeg mener derfor, den i den kommende tid bør overgå til indenrigsministeriet. Man kan natur-

[Holger Eriksen.]

ligvis, når vi beklager, at amtsrådenes flertal handler politisk, spørge: er der så ikke risiko for, at indenrigsministeren også gør det — han er jo også politiker? Dertil vil jeg svare, at en indenrigsminister under alle omstændigheder vil være nødt til at tage saglige hensyn, og selv om der skulle ske det — hvad jeg nu ikke venter — at venstre engang kommer til at danne regering, og selv om den ærede ordfører for forespørgerne skulle blive indenrigsminister, ville jeg have meget større tillid til de afgørelser, han ville træffe — selv under hensyn til den tale, han har holdt i dag — end jeg har til de amtsrådsflertal, der lader sig dirigere af hr. Pinstrup.

Jeg kan derfor kun sige, at jeg er forespørgerne taknemlig, fordi de giver mig anledning til at bede den højtærede indenrigsminister om i overensstemmelse med den udtalelse, han har fremsat i dag, at foretage en nøje undersøgelse af dette forhold, en undersøgelse, der forhåbentlig vil resultere i, at der fremkommer et lovforslag om ændring af tilsynsforholdene på dette område.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Efter at have hørt det ærede medlem hr. Holger Eriksens tale burde egentlig „die ganze Armee auf einmal ruiniert sein“, da det ærede medlem jo mener, at der efter hans tale ikke er så forfærdelig meget at snakke om. Det har været interessant at lytte til såvel det ærede medlem som den højtærede minister, der begge har beskæftiget sig med den århundredgamle lov, der er talt om. Jeg har mere beskæftiget mig med loven af 1933, der er underskrevet af en mand ved navn Bertel Dahlgaard, den nuværende højtærede økonomiminister. Han lavede den landkommunale lov, som vi nu arbejder efter, og havde man dengang næret denne voldsomme frygt for, at bestemmelserne ville blive misbrugt, ville man vel dengang have indsat den bestemmelse, som man nu mener man savner.

For mig er det imidlertid noget rent principielt, det drejer sig om. Tror den højtærede minister ikke, at amtsrådene handler efter deres bedste saglige overbevisning? Det må jeg da gå ud fra. De, der er valgt til at være amtsrådsmedlemmer,

må vel trods alt anses for at være ret neutrale, når de skal tage et overblik over amtets samlede kommunemasse for at prøve på at tilvejebringe mere ensartede forhold kommunerne imellem.

Det siges, at man angriber det kommunale selvstyre. Så vidt jeg ved, er amtsrådene også valgt for at varetage og repræsentere det kommunale selvstyre. Det er ganske vist i et lidt større område, men for at der, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen også sagde, skal være en vis balance i tingene, er det dog vist den måde, man bliver nødt til at gøre det på.

Den højtærede minister har talt om, hvad Pinholt sagde i 1926. Det er jo navnlig i de senere år, der er sket den strukturændring, som er baggrunden for, at man nu er kommet til at beskæftige sig mere indgående med dette ligningsforhold, end man tidligere har gjort. Ministeren mener, at han er berettiget til at sige, at amtsrådene har båret sig forkert ad. Ja, naturligvis; det har vi alle sammen lov til at sige. For mig er spørgsmålet imidlertid: har amtsrådene ikke udført eller befordret det stykke arbejde, der ifølge loven er pålagt dem? Det ærede medlem hr. Holger Eriksen talte om, at det kom an på, om man lagde mest vægt på det første eller det sidste. Det er amtsrådene, der fastsætter ligningsforholdene, og det har de gjort. Så kan man vist godt tilføje, at hvis der er noget, de er i tvivl om, kan de søge en klog mand i Hirtshals, som vist også har konsultation i København, og som kan give dem et trøstens ord med på vejen, hvis de føler sig uretfærdigt behandlet.

Princippet for den fremtidige beskatningsform skal jeg lade ligge. Det ærede medlem hr. Holger Eriksen var inde på, at vi skulle drøfte det; det kan vi gøre en anden gang. Det har allerede flere gange været til drøftelse i det skattelovsudvalg, der har beskæftiget sig med disse ting, og hvoraf jeg var medlem. Der var visse synspunkter, man var enig om inden for partierne, og det er muligt, at man ad den vej kan komme et stykke frem; foreløbig må vi imidlertid bruge den lov, vi har.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen sagde, at der var et solidt venstreflertal. Ja, det er der mange steder, og de har taget et sagligt standpunkt, når forholdene

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]

tilsagde dem at gøre det. Det, det drejer sig om, er nemlig at fastslå, hvorledes strukturforholdene er omkring i landkommunerne. Jeg kan oplyse, at da jeg i sin tid var sognerådsformand i Skamby, begyndte kommunen efterhånden at skifte struktur, og vi blev da enige om i sognerådet — alle fire partier — at det ville være rimeligt at ændre lidt på det gældende ligningsforhold. Det var rent saglige standpunkter, vi tog. Det var vi enige om alle sammen, og jeg tror, at ligeegyldigt hvilket politisk parti der råder, vil man prøve at få så saglige standpunkter frem som muligt. Men det kan jo ske, som det ærede medlem hr. Holger Eriksen nævnte, at der opstår politiske vanskeligheder inden for en kommune, og at det bliver politiske principper, man drøfter, mere end de saglige forhold, der burde ligge til grund for afgørelserne. Det kan også være rent tilfældigt, hvorledes en kommunalbestyrelse er sammensat, om dens flertal er valgt i den ene eller den anden del af kommunens område, der har forskellig struktur.

Jeg skal ikke forlænge denne debat ret meget. Jeg er i princippet enig i det, som ordføreren for forespørgerne har sagt; min stemmeføring er måske en anden, men i selve princippet er der ikke nogen forskel. Men jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, at det med grundværdierne er noget tvivlsomt. Nu har jeg haft med vurderinger at gøre i mange år, og jeg erindrer, at da vi skulle have den sidste ejendomsskyldvurdering, blev der, tør jeg nok sige, ført en temmelig stor diskussion om, hvad der skulle være prisen på bedste jord overalt i Danmark uden hensyn til, hvordan beskatningsforholdene var. Den retningslinje, der blev givet de myndigheder, som skulle fastsætte grundværdierne i landet, gik ikke ud på, at de på nogen måde skulle tage hensyn til beskatningsforholdene. Man skulle tage hensyn til jordens bonitet, dens beliggenhed og dens muligheder for at kunne udnyttes, og man startede altså med et beløb på 3 000 kr. som værdien af den bedste jord, ganske uden hensyn til beskatningsforholdene.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen gjorde gældende, at det først var efter, at Landboforeningerne var gået i aktion, at

amtsrådene var begyndt at gå mod flertallet i kommunalbestyrelserne. Jeg skal ikke sige noget om den aktion; den har jeg ikke noget med at gøre. Om den er klog eller mindre klog, skal jeg heller ikke blande mig i. Landboforeningerne har altså ment, at det var rigtigt af dem at gøre det. Men allerede i 1950, længe før Landboforeningerne begyndte at røre på sig i denne sag, blev der truffet en afgørelse i Assens amtsråd, idet amtsrådet imod en kommunalbestyrelses flertal og uden at have hørt kommunalbestyrelsen ændrede ligningsforholdet. Man kan sige meget om hr. Pinstrup, men jeg tror ikke, at han dengang var trådt i aktion, således som det ærede medlem påstod.

Kirkegaard: Den forespørgsel, der er rettet til den højtærede indenrigsminister, er allerede blevet besvaret af ministeren, og den skal jeg foreløbig lade ligge.

Til hele diskussionen om de faste skatter i landkommunerne kan der imidlertid efter min mening nok være grund til at fremsætte et par bemærkninger. Det er efterhånden blevet en stor diskussion, hvori, som det allerede er blevet nævnt, også Landboforeningerne tager kraftigt del; det gælder mange landboforeningsformænd og andre ledere i disse foreninger, og det gælder måske i særlig grad Landboforeningernes medlemsblad Landsbladet, som går hårdt mod skatterne på fast ejendom. De samme synspunkter bliver stærkt fremhævet på adskillige politiske møder af venstres talere, og for mig at se er der i og for sig ikke noget mærkeligt i dette, idet det i nogen grad er de samme mennesker, der går igen, om jeg må bruge det udtryk. Pinstrup, Johannes Larsen og Grue-Sørensen har alle sammen tidligere været medlemmer af folketinget, valgt af venstre, Niels Eriksen er stadig medlem.

De udgifter, som en kommune ikke får refunderet fra andre offentlige kasser, skal selvfølgelig betales af kommunens skatteydere, det er klart og ligetil. I de kommuner, hvor jeg kender noget til forholdene, søger sognerådene — det er min absolutte overbevisning — at fordele udgifterne så rimeligt som overhovedet muligt mellem skatteyderne. Mange sognerådsformænd, også sognerådsformænd, som politisk slutter sig

[Kirkegaard.]

til venstre, har den opfattelse, at man opnår den rimeligste og retfærdigste ligning, når man også ligner skat på fast ejendom. De synes ikke, det er særlig heldigt, og det forstår jeg, at den samme række gårde år efter år, og sådan er det ofte, møder med en ringe indkomst og derfor ville slippe for at yde et rimeligt bidrag til kommunens fælles udgifter, hvis vi ikke havde skat på fast ejendom. Jeg tror, det i reglen ligger sådan ude i landkommunerne, og jeg vil prøve på at belyse det med et par eksempler fra min egn og fra en nabokommune.

For omkring en menneskealder siden blev i begge de kommuner, som jeg har omtalt, ligningsforholdet sat op til 50:50, og det blev det simpelt hen, fordi en række større gårde hvert år kun deltog med ganske beskedne beløb til kommunernes udgifter. Kravet til de større gårde blev dengang skærpet lidt, for at ikke de skatteydere, der fik meget ud af lidt, skulle føle sig urimeligt behandlet i forhold til større jordbesiddere. Jeg er ikke helt uden holdepunkter, når jeg hævder den opfattelse, at der har været almindelig tilfredshed med det ligningsforhold og ikke mindre tilfredshed mellem de skiftende sognerådsmedlemmer. En anden ting er så, at efterhånden som årene er gået, er der vendt op og ned på adskillige forhold også i de to kommuner, og når derfor ligningsforholdet i begge kommuner, så vidt jeg ved, er ændret til 40:60, har jeg ingen bemærkning at gøre til det, for det er netop det, der skal ske. Når en kommune skifter struktur, f. eks. fra at være en ren landkommune til at være en mere bymæssig, bypræget kommune, skal selvfølgelig også ligningsforholdet ændres, og der er mange andre forhold end dem, jeg her har peget på, som gør sig gældende. Det er mit indtryk, at et meget stort antal erfarne kommunalmænd landet over ikke har noget at indvende mod de faste skatter, som altså Landboforeningerne og nogle venstremænd er så vrede på, og jeg tror ikke på, at et flertal ønsker at bytte den nuværende kommunale skattestatus bort for en mere uniformeret skattestatus, som indskrænker sognerådernes indflydelse på skatteligningen.

Når jeg i aviserne læser, hvad formanden for De danske Sognerådsforeninger har sagt om disse problemer — det sidste, jeg har set, er en kronik i Holstebro Dagblad — forekommer det mig, at Godtfred Knudsens udtalelser ligger meget nær på linje med de betragtninger, jeg her har fremsat, og i denne forbindelse er formanden for Sognerådsforeningerne jo ikke nogen ligegyldig person.

Selv om amtsrådsmedlemmerne i reglen er dygtige og trænede kommunalmænd — derom er der jo ingen tvivl — kan de ikke på samme måde som et sogneråds medlemmer kende en kommune indefra. Derfor vil jeg for mit vedkommende være betænkelig ved en eller anden nyordning, som beskærer sognerådernes indflydelse væsentligt. Jeg mener, det er vigtigt at undgå en indskrænkning af det kommunale selvstyre. Folketinget kan eventuelt lave både en over- og en undergrænse, mere populært sagt lægge loft eller gulv for de faste skatter i en landkommune; det er klart, at folkettinget kan gøre det, og om det vil jeg i og for sig godt forhandle. Men det bliver meget svært at finde en grænse, der dækker de forskellige kommuners struktur, idet denne er meget uensartet. Vælger vi derimod at bibeholde den nuværende ordning, tror jeg — som det også er nævnt før i dag — at vi må oprette en appelinstant. Om det så skal være indenrigsministeren eller en anden, ved jeg ikke; jeg er nærmest tilbøjelig til at tro, det skal være en anden.

Der kan måske være grund til at se en lille smule på, hvordan en nedsættelse af de faste skatter vil virke på de forskellige brugsstørrelser inden for landbruget. Efter de udregninger, jeg har set — og det er slet ikke så få — er der en ganske klar tendens, og tendensen er den, at de store gårde får en skattelettelse; for den almindelige bondegård, det vil sige den mindre bondegård, går det lige op, medens de mindre ejendomme får en stigning i skattebyrden.

Jeg har alle mine dage levet ude på landet, og jeg ved, hvordan vilkårene er derude. Jeg ved lidt om, hvem der har råd til at købe en hel del af de tekniske hjælpemidler, som er gode at have, men som er ret kostbare. Det er i reglen de store gårde.

[Kirkogaard.]

Yderligere tillader jeg mig at nævne 3 tal, som angiver gennemsnitsformuen inden for de 3 brugsstørrelser, jeg har nævnt, og jeg tager tallene fra Det Kgl. Danske Landhusholdningsselskabs lommebog 1959. Landbruget er her delt op i 3 grupper, og det er anført, at den gruppe, der har den største formue, er godsejere og proprietærer, som i 1956 havde en gennemsnitsformue på 383 000 kr. Derefter kommer gruppen gårdejere, der har en gennemsnitsformue på 57 000 kr., og endelig husmændene med en gennemsnitsformue på 18 000 kr. Disse tal taler efter min mening for sig selv, og jeg mener, jeg har en ganske god begrundelse i de nævnte tal, når jeg siger, at jeg er yderst betænkelig ved at gå til en omlægning af de faste skatter, en omlægning, som utvivlsomt ville begunstige de overordentlig velstillede landmænd på de mindre velstillede bekostning. Jeg tror også, at dette synspunkt deles af mit parti.

383 000 kr. i gennemsnit for godsejere og proprietærer er en betydelig formue, men jeg er fuldstændig på det rene med, at ingen kommer sovende til så store værdier; jeg tror bestemt, at de store gårde, der her er tale om, bliver drevet med stor dygtighed, og jeg har intet som helst ønske om at udsætte de store jordbesiddere for en urimelig beskatning. Men tallene siger jo ganske klart, at de store gårde har haft så store muligheder for fortjeneste i sammenligning med andre, at det er helt uden mening at fremstille de store gårde som den forurettede part, når vi taler om faste skatter både til kommune og amt. Jeg forstår derfor ikke helt de amtsråd, som i visse kommuner imod en flertalsindstilling fastsætter et ligningsforhold, der letter de store gårdes skatter, men øger skatterne for de mindre gårde og husmandsbrugene.

Hvad angår amtsskatterne, er det min opfattelse efter Landboforeningernes voldsomme aktion imod de faste skatter, at Landboforeningernes talsmænd — som den ærede ordfører for forespørgerne (Thisted Knudsen) gjorde det i dag — i for mange tilfælde i deres angreb på disse skatter giver udtryk for, at de er steget uforholdsmæssigt i sammenligning med andre skatter. Den påstand kan, som nævnt af det

ærede medlem hr. Holger Eriksen, ikke holde. Jeg ved, at en del falder for fristelsen til at give det udseende deraf, men det er ikke rigtigt. Jeg har tilladt mig at undersøge spørgsmålet i Statistisk Årbog. Af den fremgår det, at siden 1939 er de faste skatter kun steget halvt så meget som de øvrige skatter. Sådan tror jeg nok det ligger.

Den agitation, som er ført imod de faste skatter, har imidlertid bibragt mange landmænd den opfattelse, at det ville være en uhyre fordel for landbruget, om disse skatter blev nedsat kraftigt. Jeg indrømmer, at det ser bestikkende ud, men jeg beder dog om, at man vil tage visse ting i betragtning, som mange synes at overse. Ingen ansvarlig regner med, at der for tiden vil kunne blive tale om nogen større skattelettelse; dertil er vor økonomi ikke stærk nok. Det, der kan blive tale om, er en omlægning. Hvis vi slækker på de faste skatter, må det beløb, hvormed det sker, overføres til andre skatter, indkomst- eller forbrugs-skatter. Men de skatter skal også betales, og landbruget må naturligvis tage sin del af denne skattebyrde i forhold til indkomst eller forbrug, og så må andre medborgere betale resten. Men disse andre medborgere, den store kreds, som i høj grad arbejder for hjemmemarkedet, tager meget hurtigt dækning for øgede skatter og omkostninger; en ikke ringe del tager dækning, simpelt hen med monopoltilsynets billigelse, gennem højere priser, højere avancer og højere lønninger — en udvikling, som i øvrigt direkte befordres af den nugældende pristalsregulering. Resultatet bliver derfor, at disse byrder, inden der er gået mange måneder; begynder at vende tilbage til landbruget og til eksporterhvervene i form af højere lønninger, højere omkostninger og højere skatter.

Det er et kredsløb, som er meget kort, og nogen varig lettelse af større betydning for landbruget bliver der ikke tale om. Hvis der bliver tale om en mindre lettelse for landbruget — hvad jeg i øvrigt ikke tror — ved vi alle sammen rent erfaringsmæssigt, at denne meget hurtigt kapataliseres. Skødehaveren tager fortjenesten ved næste ejerskifte, og den næste generation — altså den ungdom, som skal træde til — vil, alt andet lige, få ringere vilkår at

[Kirkegaard.]

arbejde under, end ungdommen har i dag. Derfor er en sådan nedsættelse af de faste skatter en urimelighed.

Niels Andersen: Jeg vil rent indledningsvis gerne sige tak til forespørgerne, fordi de har givet anledning til, at de problemer, der knytter sig til ejendomsbeskatningen, bliver taget op til debat i folketinget og belyst for befolkningen.

Sandheden er jo den, at både venstre og Landboforeningerne efterhånden har kørt dette spørgsmål så hårdt op, at man til en vis grad er tilbøjelig til at hævde, at venstre efterhånden bygger hele sin faktiske politik på bekæmpelse af ejendomsbeskatningen. Det vil altså sige, at venstre følger linjen op fra 1903, da partiet gjorde den fundamentale fejl at gå fra beskatning af jordværdierne over til indkomstbeskatning, hvilket har ført os frem til den kolossale skattebyrde, vi har i dag, og som tynger os så stærkt. Man svigter altså inden for venstre ikke den linje, som man lagde an allerede så tidligt som i 1903.

Hertil kommer, at organisationen af landmænd med Pinstrup i spidsen har opfordret de folkevalgte forsamlinger i kommuner og amtsråd til at ændre ligningsforholdet mellem skatten på fast ejendom og på indkomst. Det kan i sig selv være betænkeligt, at sådanne uansvarlige organisationer virkelig er i stand til at øve en så afgørende indflydelse af politisk karakter. I denne forbindelse undrer det mig dog noget, at der, når både venstre og Landboforeningerne har opfordret amtsrådene til at gribe ind, da ikke er grebet ind i flere tilfælde, end der er. Dette bekræfter for så vidt — hvad jeg før har nævnt i tinget — at der også findes fornuftige venstrefolk, men de sidder ude i amtsrådene. Det ville i og for sig være rart, om nogle af disse fornuftige venstrefolk ude i amtsrådene ville påvirke venstrefolkene her i tinget, således at der blev noget mere overensstemmelse på dette område.

Det fundamentale i denne debat er: hvilken betydning har omlægningen af ligningsforholdet ude i kommunerne? Her synes jeg det er overordentlig vigtigt at få slået fast, at hvis nettoudbyttet mindskes for kommunernes beboere, fordi indkomst-

beskatningen øges, ja, så er det ganske sikkert, at det ad åre vil medføre, at omkostningsniveauet stiger, ganske simpelt fordi dyrlægen så kommer og skal have højere honorar; købmanden skal også nok vide at få kompensation for den højere skat, og tjenestekarlen skal såmænd også nok vide at forlange højere løn, når indkomstbeskatningen bliver så meget højere, altså alt sammen forhold, som vil betyde en forøgelse af omkostningsniveauet også for landmanden, samtidig med at også landmanden kommer til at skulle svare en højere indkomstskat — netop den forhøjelse af omkostningsniveauet, som vi alle sammen er enige om at holde nede og skal holde nede for at have den fornødne konkurrenceevne; det vil stige ved en omlægning af ligningsforholdet, som begunstiger den faste ejendomsbeskatning.

Dertil kommer endvidere, at en omlægning fra mindre ejendomsbeskatning til øget indkomstbeskatning i særlig grad vil ramme lønmodtagere og mindre ejendomsbesiddere i en kommune; den vil i særlig grad ramme de unge, som for nylig har erhvervet sig fast ejendom. De skal ganske simpelt tilvejebringe de penge, de skal bruge til afdrag på og renter af den gæld, de har pådraget sig, samtidig med at de skal have et eksistensminimum at leve af. De har ikke den fordel, som gamle ejendomsbesiddere har, at de kan holde deres indkomst nogenlunde nede, således at deres opgivelser bliver antaget som sandsynlige af ligningsmyndighederne. Det bliver ungdommen, der kommer til at svare den høje indkomstbeskatning, medens de gamle ejendomsbesiddere slipper lettere, såfremt man mindsker ejendomsbeskatningen. Det finder vi fra vor side er urimeligt, samtidig med at vi må fremhæve, at beskatningen af jorden er med til at nedsætte priserne på jorden, sådan at det bliver lettere for den kommende generation at komme i egen bedrift.

Det ærede medlem hr. Thisted Knudsen talte så meget om, at det var urimeligt, at man skulle udskrive disse skatter efter det behov, der forelå, og kaldte det for en særskat. I denne udtalelse ligger der for så vidt en indirekte anerkendelse af, at selve grundskyldstanken, hvorefter man lægger en afgift på jorden, er rigtig. Det er i og for sig et meget stort fremskridt, at det

[Niels Andersen.]

ærede medlem hr. Thisted Knudsen slår det fast ved sine udtalelser her i dag. Lad mig til enhver tid sige, at vi kan diskutere spørgsmålet om, hvorledes vi skal pålægge denne jordafgift; det, det drejer sig om, er at få den fulde jordrente ind i samfundets kasse til afløsning af den direkte beskatning. Rent principielt er vi fra vor side imod bygningsskatter; vi har kæmpet for at få bygningsskatterne fikseret, og vi vil gerne medvirke til at få det lavet sådan, som vi nu har ordnet det inden for købstæderne, at vi får en fikseret bygningsværdi, hvor skatten skal afvikles over en årrække.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, at når landbruget klager over den hårde ejendomsbeskatning, må vejen frem være den, at vi omlægger denne beskatning således, at vi virkelig får jordrenten inddraget i samfundets kasse; så må bygningsskatten for min skyld gerne forsvinde. Det rent principielle i denne lovgivning, en sådan udvikling, vil ganske simpelt betyde, at vi når frem til det, som vi kalder retsstaten, hvor man virkelig inddrager det, som skabes af samfundets samvirke.

Dette er det helt fundamentale synspunkt, vi fra retsforbundets side lægger til grund ved omtalen af de forhold, vi er inde på at diskutere i dag. Jeg vil i og for sig gerne opfordre regeringen og den højtærede indenrigsminister til at tage disse forhold op til nærmere undersøgelse; man kan jo i lighed med det ærede medlem hr. Holger Eriksen have sine betænkeligheder ved at betro amtsrådene at fastsætte ligningsforholdet. Det undersøgelsesmateriale, der efterhånden må foreligge efter de udtalelser, den højtærede indenrigsminister fremsatte i dag, vil jo kunne danne baggrunden for en virkelig revision af denne lovgivning, og en sådan vil jeg gerne på retsforbundets vegne opfordre den højtærede indenrigsminister til at foretage på en særdeles grundig måde.

Baunsgaard: Jeg kunne ikke lade være med, da jeg hørte det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, at erindre den udtalelse, det ærede medlem kom med forleden dag i en diskussion med det ærede medlem hr. Niels Andersen, om at spille på to trompeter. Jeg sad og beundrede det ærede medlems evne som janitshar i dag, for det var en fremragende spillet på mange instrumenter. Det lykkedes det ærede medlem at få blandet en masse helt uvedkommende ting ind: de amtskommunale skatter stillet over for kravet om fast beskatning af ejendomme i den sognekommunale beskatning. Jeg kunne fristes til at spørge det ærede medlem, hvorfra han ville give et lille landsogn mulighed for at hente dets indtægter, hvis det var et rent landsogn og der ingen faste ejendomsskatter var.

Til det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) vil jeg sige, at vi har en fælles interesse i, at den fornuft, der råder på Fyn, får lov til fortsat at råde. Derfor er jeg ked af, at jeg ikke fuldt ud kan være enig med det ærede medlem, når han i dag fremdrog som eksempel de afgørelser, der er truffet af amtsrådets flertal, hvor man går imod sognerådsflertallets indstilling, og udtalte, at sådanne afgørelser formentlig måtte bygge på en saglig vurdering i amtsrådet. Jeg vil dog tro, at det par eksempler, jeg agter at fremdrage, vil gøre et sådant indtryk også på det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup), at han vil give mig ret i, at der findes tilfælde, hvor amtsrådets flertal ikke har givet den saglige vurdering det, den burde have. Jeg nærer mere tvivl om, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen vil være villig til at give en sådan indrømmelse, for dér betyder den politiske vurdering og den politiske udlægning mere end en nødvendig saglig indrømmelse.

Jeg har et par eksempler, som jeg gerne vil nævne, for på Fyn har vi i særlig grad følt dette problem. Hvis jeg skulle tale det ærede medlem hr. Thisted Knudsens sprog,

[Bausgaard.]

måtte det være, fordi der på Fyn endnu er så megen saglig fornuft, at et større antal sogne endnu ikke har venstreflertal, og hvis vi skulle være enige om, at det fortsat skal være den saglige fornuft, der skal råde, får de det heller ikke. Derfor er problemet blevet særlig aktuelt på Fyn.

Jeg har et eksempel, som jeg tror vil være et skoleeksempel på, hvordan det vil komme til at virke, hvis man ikke tager saglige hensyn, men følger en politisk parole i amtsrådenes afgørelser i stedet for at foretage en vurdering af den enkelte kommunes særlige forhold. I det pågældende sogn findes 3 store gårde, som tilsammen ejer mere end halvdelen af kommunens jord. Sognerådet indstillede uændrede ligningsforhold, men selvfølgelig måtte amtsrådets venstre-konservative flertal vise sin velvilje over for Landboforeningernes aktion, og man ændrede ligningsforholdet til fordel for de faste ejendomsskatter. Se, dette kunne jo være begrundet, hvis der var sket nogen udvikling af betydning i sognet, men siden sidste ligning for 4 år siden er der bygget i alt 5 arbejderhuse, siger og skriver fem huse, hverken mere eller mindre. Amtsrådets ændring betyder, at der for disse 3 store gårdes vedkommende sker en lettelse i de faste skatter på formentlig omkring 8 000 kr., som nu væltes over på kommunens andre skatteydere, og da det er et udpræget landsogn, betyder overvæltningen, at sognets husmænd nu skal betale mere, ganske specielt den unge husmand, som i modsætning til de store godsejere er tvunget til at have en indtægt — uden indtægt kan han ikke betale sine afdrag på sin gæld. Den form for landbrugsvenlig skattepolitik, som går ud på at lette skatten for godsejere og proprietærer og lade den unge husmand betale mere, den form for landbrugsvenlig skattepolitik deltager jeg ikke i.

Så har jeg et andet eksempel, som kan tjene til at understrege, hvordan det kan gå, når man lefter for stemninger og lader saglige hensyn ude af betragtning. I den fynske kommune, jeg her vil bruge som eksempel, findes 2 store avlsgårde, som begge ejes af folk, der ikke er bosiddende i kommunen. Begge gårde er forpagtet ud, og i det ene tilfælde bor forpagteren heller ikke i kommunen. Sognerådet indstillede bl. a.

under hensyn hertil uændrede ligningsforhold, men amtsrådet var stadig tro mod parolen, og man ændrede også her. Denne lettelse af de faste skatter, som det venstre-konservative amtsrådsflertal gennemførte imod sognerådsflertallet, betød en lettelse for de to avlsgårde på formentlig tilsammen 12 000-13 000 kr., og den ene forpagter og begge de to ejere bor som nævnt ikke i kommunen. For nu at gøre vildfarelsen fuldkommen skal vi ikke stoppe her, for ved siden af disse gårde er der i kommunen omkring 150 sommerhuse, som ejes af folk fra Odense, og lettelsen i faste skatter for disse sommerhuse andrager formentlig omkring 5 000-6 000 kr. Det betyder en samlet lettelse af de faste skatter i denne kommune på henimod en snes tusinde kroner, og vel at mærke en lettelse, som ikke kommer folk til gode, som er bosiddende i kommunen. Man har altså fra venstre-konservativ side gennemtvunget en ændring i dette lille landsogn, som betyder en foræring til folk uden for sognet og en tilsvarende forøgelse af skatteudskrivningen for de folk, som bor i sognet, og denne lettelse, beklager jeg at måtte sige, er ikke fornuftig under hensyn til helheden. Den er end ikke viis over for landbruget, for det er et landsogn, der er tale om, og den lettelse, man har foræret folk boende uden for kommunen, skal betales af skatteydere i kommunen, og det vil i sidste ende komme til at betyde, at den lettelse, man har troet at give landbruget, har man ikke givet landbruget, men folk udensogns, således at landbrugere boende i sognet skal betale denne lettelse. Så ved jeg ikke, om det er nogen opmuntring for venstre og de konservative, at denne lettelse i første omgang kommer til at betyde, at det igen bliver de unge husmænd i det pågældende sogn, der bliver ramt.

Se, dette er eksempler, som efter min bedømmelse beviser, at man i den aktion, som Landboforeningerne har sat ind, og som politisk er blevet fulgt op af venstre og de konservative, ikke altid har taget saglige hensyn, og den er derfor efter min bedste bedømmelse ikke foretaget i lovens ånd.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Den ærede ordfører for forespørgerne udtalte, at det jo ikke er ligegyldigt, hvad en mini-

[Indenrigsministeren.]

ster siger, og det var jeg naturligvis glad for at høre, for ellers kan det jo tit lyde, som om det, der kommer fra regeringen og ministrene, er temmelig ligegyldigt. Jeg takker for denne anerkendelse. Men derefter mente det ærede medlem, at en minister ikke burde udtale sig i et sådant forhold, således som han havde gjort. Se dette forstår jeg jo ikke rigtig. Er det meningen, at alle mulige andre skal have lov til at udtale sig, organisationer naturligvis ikke at forglemme, men at en minister alene skulle være bundet til ikke at udtale sig?

Når det ærede medlem mener, at dette spørgsmål har vakt et betydeligt røre, må jeg indrømme, at det er sandt, og det kan for så vidt kun glæde mig, men det er ikke mig, der har givet anledning til, at dette røre er blevet vakt. Det begyndte med Landboforeningernes henstillinger om at påvirke sogneråd og amtsråd. Og medens de ikke havde videre held til at påvirke sognerådene, lader det altså til, at der er visse amtsråd, der har været mere villige. Derfor har nogle af amtsrådene bragt sig selv i søgelyset; det er altså ikke ministeren, der har gjort det. Læg mærke til, at mine udtalelser fremkom først, efter at der var fremkommet forskellige klager, besværinger og henvendelser, hvor sognerådsflertal følte sig tilsidesat og overset med hensyn til de beslutninger, som de havde taget, og som de havde ønsket skulle gælde for kommunen. Her nævnedes, synes jeg, det ærede medlem hr. Baunsgaard et udmærket eksempel. Altså stammer røret ikke fra ministeren i dette tilfælde, men fra Landboforeningerne og fra amtsrådene selv og fra deres optræden, men jeg forstod jo, det egentlig heller ikke var den sag, det ærede medlem interesserede sig mest for, men for her i dag at få lejlighed til at komme med en hel mængde udtalelser om mange forskellige ting, som i en håndvending afgjordes til den ene eller den anden side. Jeg trøster mig kun med, at det ikke er altid, visdommen følger de mange ord.

Jeg har udtrykkelig udtalt både til aviserne og her i dag, at ændringer i kommunernes struktur kan betinge ændringer også i ligningsforholdet. Jeg har selv været med til både at fastholde et ligningsforhold og foreslå en ændring i det, og begge dele er blevet fulgt af amtsrådet. Det er klart,

at når der i en kommune fremkommer betydelige indtægter fra andre kilder end landbrug eller — som jeg kender det bedst — af fiskeri, ændres kommunens struktur; der opstår en større bymæssig bebyggelse, og det kan naturligvis betinge en ændring i ligningsforholdet. Men der er også det interessante at iagttage, at de sandede arealer nu betaler mere i ejendomsskatter end de frugtbare og gode jorder i den øvrige del af kommunen. Det viser altså, at skatterne følger en sådan strukturændring, selv om en del af dem falder på fast ejendom.

Jeg vil gerne spørge det ærede medlem — som jeg har forstået af og til befatter sig med at skrive skøder, det antager jeg i hvert fald — om der ikke i alle disse skøder står, at man overtager ejendommen med de byrder til det offentlige, som nu engang påhviler den, og derfor forstår jeg ikke rigtig, når han så retsmoralsk vil begrunde, at det da er rimeligt, at man vil søge at vælte de byrder af sig. Man kunne lige så godt foreslå, at man ville have renterne væk; det er jo også en byrde, der hvilede på ejendommen, dengang man overtog den.

Så siger det ærede medlem, at disse byrder stiger undertiden. Ja, det gør de naturligvis. Det måtte vedkommende jo også vide, at sådan kunne det gå, og andre byrder kan jo også stige. Jeg mener derfor, at der ikke er nogen særlig berettigelse i kravet om, at disse byrder bør lattes. Det er nu engang sådan, at hvor man letter den ene byrde, dér glider en anden ind. De ærede medlemmer hr. Kirkegaard og hr. Niels Andersen har gjort udmærket rede for, at dér hvor de offentlige byrder på fast ejendom lattes, dér glider andre skatter og omkostninger og renter ind i stedet for, og man må alligevel have skatterne betalt bagefter, for det drejer sig jo om kommunale skatter, og de kan nu engang ikke hentes andre steder end hos de mennesker, som bor dér i kommunen, når man også ønsker at give dem fri, som bor uden for kommunen, som det ærede medlem hr. Baunsgaard fremførte. Endelig tænker jeg jo heller ikke, at det ærede medlem hr. Thisted Knudsen glemmer at få sin ene procent for skødet. Når ejendommen er steget i pris, følger også nok den omkostning med opad. Det er noget, der ikke alene gælder de offentlige byrder, men det gælder altid; hvis der sker kon-

[Indenrigsministeren.]

junkurstigninger, må byrder af denne art naturligvis følge med.

Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) sagde meget rigtigt, at i den kommune, hvor han havde været sognerådsformand, var man altid kommet fornuftigt ud af det med hinanden. Man havde set på, hvordan forholdene lå, og det, man havde besluttet, var naturligvis blevet godkendt af amtsrådet. Ja, det er jo grunden til, at der ikke i 1933 skete nogen ændring, at sogneråd og amtsråd var kommet godt til rette om det. Men nu har uroen altså rejst sig om spørgsmålet, og så må man selvfølgelig tage det op.

Jeg fandt ud af, at det ærede medlem var inde på de samme betragtninger, som jeg også gjorde gældende: at det var strukturen i kommunen, det kommer an på, men vi har jo også siddet sammen i grundskyldskommissionen, og dér har vi jo talt om disse ting. Det ærede medlem omtalte vurderingerne. Den bedste jord skulle sættes til 3 000 kr., men det var kun en retningslinje. Jeg tvivler ikke på, at vurderingsfolkene ud over landet ikke har følt det som et påbud. Nej, de har sikkert netop taget de hensyn, det ærede medlem efterlyste.

Jeg har været tilfreds med mange af indlæggene i dag. I stedet for en forespørgsel om, hvorvidt jeg har udtalt de ting, som jeg altså har bekræftet, er debatten blevet til en forhandling og en diskussion om berettigelsen af de faste ejendomsskatter. Jeg har jo gentagne gange udtalt mig om det spørgsmål, og min stilling er velkendt, derfor finder jeg ikke anledning til at gå ind på det, men jeg kan i høj grad tilslutte mig de betragtninger, som er fremkommet fra de ærede medlemmer hr. Holger Eriksen, hr. Kirkegaard, hr. Niels Andersen og hr. Baunsgaard. Jeg mener, de har givet udtryk for netop de tanker, som vi må gøre os, når vi skal overveje forholdet mellem de faste skatter på ejendom og den kommunale personlige beskatning.

Ordføreren for forespørgerne (Thisted Knudsen): Jeg synes, den højtærede indenrigsminister glemte det, som var det væsentlige i denne sag, at amtsrådene med rette havde fundet, at man var udsat for nogle beskyldninger, som ikke var sagligt rigtige.

Ministerens udtalelser — rigtigheden af referatet er jo erkendt — gik ud på, at amtsrådene efter ministerens opfattelse havde anvendt loven mod dens hensigt, at man i sin administration af bestemmelserne i de kommunale skattelove havde anvendt disse politisk, og gik endvidere ud på noget så ekstraordinært som at opfordre de kommuner, der følte sig utilfreds, til at indsende i hvert fald henvendelse til indenrigsministeriet. Det er første gang, jeg i hvert fald har set en minister bruge en sådan fremgangsmåde, når han vil have oplysninger i en sag af denne karakter. Jeg mener, at den normale vej ville have været at rette en henvendelse til amterne om de beslutninger, der var truffet om ligningsforholdet, så havde ministeren kunnet få alle de oplysninger, han ville have om dette forhold. Det er en ukorrekt fremgangsmåde at opfordre til at indsende klager over amtsrådene. Det er det, jeg har påtalt.

I øvrigt forstår jeg af det, der her er sagt, at spørgsmålet om de faste skatter både i amtskommunerne og i sognekommunerne nu er af en sådan beskaffenhed, at regering og folketing bliver nødt til at tage denne sag op. Man har taget de kommunale personlige skatter først. Jeg ville have sat pris på, om man havde taget de skatter først, der brænder mest på, nemlig de faste skatter.

Til det ærede medlem hr. Holger Eriksen, som jeg altså anser for politisk meget behændig, og som også i denne debat har været meget behændig, vil jeg sige følgende. Jeg husker, at det ærede medlem har understreget, at når de faste skatter i mange kommuner var så høje, som de var, skyldtes det i virkeligheden et venstre-konservativt flertal, og var der noget at klage over, måtte man beklage sig til disse flertal. Det var dem, der havde magten og ansvaret. Så kommer disse kommuner, bl. a. amtskommunerne, til det resultat, at der er skævheder, der skal rettes. Hvad sker der så? Så står det ærede medlem frimodigt op på denne talerstol og siger, at dette er overgreb. Dette er overgreb! (Afbrydelse). Jo, det sagde det ærede medlem. Det er et ord, der altid sætter sig fast i ens øren — måske ikke i det ærede medlems, men i hvert fald i mine — når det bliver brugt. Hvad er dog det for noget? På det tidspunkt,

[Thisted Knudsen.]

da disse udtalelser blev fremsat, byggede det ærede medlem på den opfattelse, at kommunerne var i stand til at fastsætte ligningsforholdet, og havde vi noget at klage over, måtte vi gå til disse venstre-flertal; men retter man sig så efter det ærede medlem, bliver man skældt bælgens fuld.

Tag et amt som Ringkøbing amt, hvor der er 94 landkommuner. I 44 af disse landkommuner er ligningsforholdet ændret, fordi man fandt forholdet helt urimeligt. Der var kun én kommune, hvor man ikke ændrede, hvor der var grund til det, og det skal siges, at dér var der en radikal sognerådsformand. Han var tungen på vægtskålen, og så blev der ikke ændret. Men at der ikke i denne omgang er ændret ud fra saglige betragtninger, det vil jeg protestere imod.

Så kommer det ærede medlem til sin konklusion, og den er slet ikke uden interesse. Det ærede medlem taler for det største parti i det høje ting, og hvad siger så det ærede medlem? At den opgave, amtsrådene hidtil har haft på dette område, må fratages dem. Det var konklusionen: amtsrådene er ikke egnede til at varetage den opgave, som her ifølge praksis er pålagt dem. Det ærede medlem gik videre og sammenlignede amtsrådene med en kongevalgt borgmester — det var vist sådan noget lignende. Jeg tror, det ærede medlem har været med til at indføre lige og almindelig valgret til amtsrådene, hvor man har den ejendommelige ordning, at over halvdelen af vælgerne til amtsrådene aldrig nogen sinde med den nuværende skatteordning kan komme til at betale en krone i skat. Kan man angribe et råd, der er fremgået af den lige og almindelige valgret? Er det ærede medlem i sin demokratiske udvikling efterhånden kommet så vidt, at nu kan en sådan forsamling ikke udøve en myndighed af denne karakter? Jeg vil ikke håbe, at det ærede medlem kommer længere i sin demokratiske udvikling.

Det ærede medlem forsikrer det høje ting om, at i indenrigsministeriet kan der godt sidde en mand, der hedder Søren Olesen, som er retsstatsmand; vi behøver ikke at være bange, for dér tages kun saglige hensyn. Selv om jeg var minister,

ville det ærede medlem overlade mig opgaven i fuld forvisning om, at jeg kun tog saglige hensyn. Ja, selvfølgelig.

Det er altså konklusionen. Men så kommer heldigvis den anden makker, det ærede medlem hr. Kirkegaard. Han var ikke enig med det ærede medlem hr. Holger Eriksen i, at det var en opgave, som man burde overlade til indenrigsministeriet. Det var bare en skam, at det ærede medlem ikke vidste, hvem det skulle være i stedet for. Det havde gjort det lettere for os. Men vi er altså klar over, at indenrigsministeren eller indenrigsministeriet vil det ærede medlem ikke overlade denne opgave, og jeg tror, det ærede medlem har ret. Forestil Dem, at landets 1 200-1 300 kommuner fastsætter ligningsforholdet hvert 4. år, og der kommer mindretalsindstillinger fra alle disse kommuner, og indenrigsministeriet får alle disse sager ind, nu hvor man netop har sagt, at der skal tages hensyn til hver enkelt kommunes struktur, til dens ligningsforhold, og hvad der nu er tale om. Det ville være en uoverkommelig opgave for et indenrigsministerium at beskæftige sig med. Såvel det ærede medlem hr. Baunsgaard som andre har jo netop også sagt: I skal kende sagen indefra, næsten vide, hvem der bor der, for at kunne træffe en sådan bestemmelse. Tror man så, at et ministerium, der findes herinde i København, ville være bedre egnet end amtsrådet, hvor hvert eneste amtsrådsmedlem bogstavelig talt kender den pågældende kommune som sin egen bukselomme? Nærmere kan man i virkeligheden ikke komme det.

Jeg tror, man skal være varsom med at lytte til det ærede medlem hr. Holger Eriksen og det ærede medlem hr. Kirkegaard i dette spørgsmål. Amtsrådene har et politisk ansvar, og er man ikke tilfreds, ja, så kan der komme et andet flertal. Anderledes er det ikke i et folkestyret samfund, og jeg melder altså pas, når vi skal til at umyndiggøre forsamlinger, der er valgt ved direkte og almindelige valg.

Må jeg så endelig gøre en bemærkning til de ærede medlemmer hr. Kirkegaard og hr. Baunsgaard om dette beskatningssystem. Jeg har lige fra konfirmationsalderen været med i kampen for at få en retfærdig beskatning til kommunerne, for så længe har systemet i virkeligheden været uret-

[Thisted Knudsen.]

færdigt. Og hvad er det så for argumenter, jeg gang på gang har mødt fra det radikale venstres side, der er de ansvarlige for, at vi ikke for længst har fået en tidssvarende fast beskatning? Der er to. For det første det, at faste skatter på et eller andet tidspunkt bundfælder sig i købesummerne. Jeg har sagt, at landbrugere ikke lever af at sælge deres ejendomme. Landbruget lever af at eksportere de varer, som det producerer, og derfor må man skattemæssigt gå ud fra, at det er et erhverv, der skal producere og arbejde. Det falder altså bort. For det andet har man haft held til fra kommune til kommune og også fra denne talerstol, således som det ærede medlem hr. Kirkegaard og det ærede medlem hr. Baunsgaard har gjort det, at fortælle, at hvis man letter den faste beskatning ude i sognekommunerne, så letter man den først og fremmest for ejerne, og det er selvfølgelig rigtigt. Men så hævder de ærede medlemmer frimodigt, at der er 1 000 eller 2 000 store gårde her i landet, og for ikke at give dem en skattelettelse skal 198 000 andre landbrugere fortsat beskattes på en uretfærdig og urimelig måde. Det er forholdet.

Må jeg give et eksempel. (*Afbrydelse*). Ja, det vil jeg nu have lov til. Det er fra Øster Starup kommune. En husmand har en skattepligtig indkomst på 6 200 kr., han betaler 50 kr. i samlet kommuneskat. En gårdejer har 6 100 kr., han betaler 250 kr. Det er der ikke noget at sige til. En forretningsdrivende med 11 600 kr. betaler ca. 800 kr. i kommuneskat, men en gårdejer med 8 600 kr. betaler 2 800 kr. Der er ikke spor at sige til, at disse mennesker føler sig urimeligt og uretfærdigt behandlet.

Det eneste, jeg gerne har villet understrege over for det høje ting, er, at der her er et problem, som vi bør søge løst på en fornuftig og rimelig måde, og dér appellerer jeg også til den højtærede statsminister, hvis retssind jeg sætter uhyre højt.

Holger⁷Eriksen: Det er ikke nødvendigt at blade tilbage i historiens bog for at finde beviser for, at jeg har gjort gældende, at det i høj grad er i sogneråd, hvor venstre og de konservative har flertallet, man har

den høje ejendomsbeskatning. Det har jeg nemlig brugt ikke mindre end 5 minutter af min taletid i forrige omgang til at gøre rede for, så det er der ingen der kan være i tvivl om.

Så siger det ærede medlem hr. Thisted Knudsen, at når jeg tidligere har bebrejdet venstre og de konservative dette, kan det ikke hjælpe, at jeg bagefter bliver vred over, at de nu ændrer det. Det har jeg heller ikke været. Jeg har ikke sagt et ord til de sogneråd, der har ændret deres ligningsforhold. Jeg har derimod gjort gældende, at det er helt urimeligt, at de sogneråd, der ud fra saglige motiver ikke vil ændre det og ikke vil følge hr. Pinstrups parole, igennem amtsrådsflertal skal tvinges til at ændre derved.

Hertil svarer det ærede medlem ganske vist: ja men amtsrådene er valgt på demokratisk grundlag, og derfor er vi nødt til at respektere dem. Bevares — men spørgsmålet er, i hvor høj grad amtsrådene skal have lov til at have med dette at gøre. Folketinget er også valgt på fuldt demokratisk grundlag, men det ærede medlem ville nok i høj grad reagere, hvis vi herinde uden videre skulle give os til at blande os i de enkelte kommunalstyrelser administration. Naturligvis er det sådan, at det ene råd er valgt med ét formål for øje, og det andet råd er valgt med et andet formål, og selv om det måske var rigtigt i 1867, at amtsrådene skulle have indseende med de spørgsmål, vi taler om i dag, så er der ingenting, der taler for, at de skal have det nu, efter at det klart og tydeligt er vist, at en hel del af disse amtsråd ikke tager saglige hensyn, men udelukkende lader sig lede af de ordrer, de får fra hr. Pinstrup og hans ligesindede.

Jørgen Jørgensen (Ullerup): Jeg har egentlig blot bedt om ordet for at gøre opmærksom på, at den højtærede indenrigsminister glemte at svare på mit spørgsmål, om amtsrådene ikke efter ministerens opfattelse handler ud fra saglige synspunkter. Det er i og for sig det, det drejer sig om, og det kan jo besvares med et ja eller et nej; det kræver ikke nogen lang taletid.

Det ærede medlem hr. Holger Eriksen taler om loven af 1867. Jeg holder mig til den af den nuværende højtærede økonomo-

[Jørgen Jørgensen (Ullerup).]
 miminister udarbejdede lov af 1933. Den kender jeg bedst, den har jeg administreret efter, og den var slet ikke så tosset, som man skulle tro.

Endnu blot en enkelt bemærkning til det ærede medlem hr. Baunsgaard. De udensogns og sommerhusejere og alt det skal jeg lade ligge, men når det ærede medlem nævner, at nogle slipper for 8 000 kr. i faste skatter, må man ikke glemme, at deres skattepligtige indkomst, for så vidt de har nogen, forhøjes med de 8 000 kr., og de kommer til at betale skat af dem både til staten og til kommunen. Spørgsmålet er i og for sig kun, hvor meget de får ud af det, hvis de har indkomster, og det har de jo en gang imellem.

Indenrigsministeren (Søren Olesen): Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Ullerup) stillede mig det spørgsmål, om jeg ikke mener, at amtsrådene handler ud fra saglige hensyn. Dertil kan jeg svare absolut jo; det mener jeg de gør. Men på den anden side vil jeg ikke nægte, at det i hvert fald efter min mening må være sognerådet i den pågældende kommune, der har det nærmeste kendskab til kommunens forhold og de bedste betingelser for at bedømme dem. Derfor kan man nære en vis betænkelighed, når amtsrådene, jeg vil næsten sige en bloc, går imod sognerådernes afgørelser, selv om det naturligtvis ikke sker i alle tilfælde.

Den ærede ordfører for forespørgerne siger, at jeg på uforsvarlig måde har udtalt mig om disse ting, men det er aldeles ikke tilfældet. Jeg har netop sagt det på den måde, at de klager og besværinger, der fremkommer, kunne tyde på, at man var i færd med at administrere loven på en måde, som nok ikke var i overensstemmelse med dens hensigt. Jeg har ikke opfordret nogen til at klage; men folk har spurgt mig, hvad de skulle gøre, når de var utilfredse med en afgørelse, og jeg har da klart og tydeligt svaret, at amtsrådenes afgørelse var endelig, men at man jo kunne skrive til ministeriet og give os de oplysninger, man sad inde med, og så måtte vi overveje, om der var grund til at søge en lovændring gennemført. Det er, hvad jeg har sagt, og jeg vil hævde, at det ikke

alene er min ret, men min pligt at undersøge de forhold, som på den måde bliver mig forebragt.

I øvrigt er jeg meget veltilfreds med den forhandling, der er ført; jeg tror, den har afklaret forholdene. Jeg må dog tilføje, at hvis Landboforeningerne havde holdt fingrene eller næsen fra denne sag, ville det have gjort det hele lettere både for amtsrådene og for sognerådene.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Chr. Christiansen har meddelt mig, at han ønsker til indenrigsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Er mulighederne for at bringe levnedsmiddelforskningen på et internationalt plan under FN undersøgt?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 3. februar kl. 14 med følgende dagsorden:

Første behandling af:

Forslag til lov om ændring i lov om midler til bekæmpelse af plantesygdomme, ukrudt og visse skadedyr.

Formanden meddelte sluttelig planen for tingets øvrige møder i den følgende uge.

Mødet hævet kl. 15²⁸.

48. møde.

Tirsdag den 3. februar kl. 14.

Formanden: I de døgn, der er forløbet, siden folketinget sidst havde møde, har langt den overvejende del af det danske og det grønlandske folk levet i ængstelig spænding; men for de pårørende til skibet „Hans Hedtoft“s besætning og passagerer har disse dage og nætter været et knugende pres, som end ikke den stærkeste vilje til at fastholde håbet har kunnet lette.

Den frygt og uro, som bulletinerne fremkaldte, har gjort denne periode til en ufatteligt hård prøve for de nærmeste og til tunge dage for nationen.

Vi har ikke lov til at likvidere selv det svageste håb, og vi ønsker alle at give håbet den videstgående plads i vort sind; men vi kan heller ikke være forbavset over, at alene den forfærdende ventetid fremkaldte fortvivlelse hos dem, der er ulykken nærmest.

Når vi i denne stund må give udtryk for vor samfølelse, skyldes det også, at langt de fleste af skibet „Hans Hedtoft“s passagerer og besætning har udsat sig for denne hårde tur, som det i alle tilfælde måtte forventes at blive, som en del af deres gerning, og at de derved har manifesteret en vidtgående pligtfølelse, der ikke alene er til ære for dem selv, men også for deres land.

Vi synes, at vi har lov til at betragte vor kollega Augo Lynges stærke vilje til at give sig helt hen i sin gerning som et symbol for dem alle, uanset hvor de er placeret.

At kravet om samhørighed er forstået i vide kredse, får vi mange udtryk for og især gennem den utrættelige og modige indsats, der fortsat ydes i eftersøgningsarbejdet.

Vi har endda grund til at glæde os over og være dybt taknemlige for andre landes sømænds og flyveres heltmodige indsats.

Vi tør tro på, at redningsaktionen fortsætter, så længe der er blot et lille håb, ligesom vi tør tro, at det danske samfunds solidaritet med de ramte ikke standser ved redningsarbejdet.

Derfor vil vi fortsat i spænding følge alle de meddelelser, vi kan få; men vi vil i alle tilfælde bevare håbet, så længe der er en smule mening i det.

(Medlemmerne påhørte stående formandens tale).

Formanden: Fra Islands altings præsidium har jeg modtaget følgende telegram:

„Islands alting udtrykker sin dybeste deltagelse i anledning af m/s „Hans Hedtoft“s sørgelige forlis.“

Jeg vil gerne her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14¹⁵.

Mødet udsat kl. 14⁰⁵.

Mødet genoptaget kl. 14¹⁵.

Formanden: Medlem af folketinget Alfred Jensen har meddelt mig, at han ønsker til finansministeren at stille følgende spørgsmål:

„Mener ministeren ikke, at departementschef Ulrich Mortensens nægtelse af at give pristalsnævnet supplerende talmateriale angående detailpristallet er i strid med formålet for pristalsnævnets virksomhed?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid efter spørgetiden onsdag den 4. februar.

Det anmeldtes i fredags, at det ærede medlem hr. Chr. Christiansen ønskede i folketingets spørgetid at stille et spørgsmål til indenrigsministeren. Da denne anmeldelse var fremkommet ved en fejlekspedition, bortfalder det nævnte spørgsmål.